

Economische analyse internationale werknemers, studenten en zelfstandigen in Nederland

Regiorapport Amsterdam

3 oktober 2017

DECISIO

TITEL RAPPORT

Economische analyse internationale werknemers, studenten en zelfstandigen in Nederland

Regiorapport Amsterdam

STATUS RAPPORT

Definitief

DATUM

3 oktober 2017

OPDRACHTGEVER(S)

Ministerie van Economische Zaken, Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA)
Gemeente Amsterdam, IN Amsterdam
Expatcenter Food Valley
Holland Expat Center South
Stichting Rotterdam Partners
Gemeente Den Haag, The Hague International Centre (THIC)
Expat Center Leiden
International Welcome Center North (IWCN)
Expat Center Utrecht
Expat Center Twente

PROJECTTEAM DECISIO

Gerwin van der Meulen, projectleider onderzoek (g.vandermeulen@decisio.nl)
Daan van Gent, senior adviseur (d.vangent@decisio.nl)
Renee van der West, adviseur (r.vanderwest@decisio.nl)
Suzanne Steegman, adviseur (s.steegman@decisio.nl)

MET DANK AAN

Ministerie van Financiën - Belastingdienst

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Vraagstelling	3
1.3	Geografische afbakening	4
1.4	Leeswijzer.....	4
2	Internationale werknemers	6
2.1	Aantal economisch-actieve internationale werknemers.....	6
2.2	Kenniswerkers en arbeidsmigranten.....	7
2.2.1	Kenniswerkers	7
2.2.2	Arbeidsmigranten.....	7
2.3	Instroom, uitstroom en duur economische activiteit	8
2.3.1	Jaarlijkse instroom van internationale werknemers	8
2.3.2	Jaarlijkse uitstroom van internationale werknemers.....	9
2.3.3	Duur van economische activiteit van internationale werknemers	10
2.4	Land van herkomst van internationale werknemers	12
2.4.1	Land van herkomst	12
2.4.2	Kenniswerkers	13
2.4.3	Arbeidsmigranten.....	14
2.5	Geslacht, leeftijd, woonsituatie, woning.....	15
2.5.1	Geslacht	15
2.5.2	Leeftijd.....	16
2.5.3	Burgerlijke staat.....	17
2.5.4	Kinderen	18
2.5.5	Woning: huur, koop en WOZ-waarde koopwoning.....	20
2.6	Regionale spreiding internationale werknemers: werken	22
2.7	Regionale spreiding internationale werknemers: wonen	24
2.8	Woon-werk balans en pendel van internationale werknemers	26
2.9	Inkomen	28
2.9.1	Kenniswerkers	29
2.9.2	Arbeidsmigranten.....	29
2.10	Sectoren	29
2.10.1	Kenniswerkers	30
2.10.2	Arbeidsmigranten	30
3	Internationale zelfstandigen	31
3.1	Aantal internationale zelfstandigen.....	31
3.1.1	Leeftijd.....	31
3.1.2	Geslacht	32
3.1.3	Nationaliteit.....	32

3.1.4	Burgerlijke staat.....	33
3.1.5	Woning: huur of koop.....	34
3.2	Regionale spreiding internationale zelfstandigen: wonen.....	34
3.3	Sectoren	35
3.4	Omzet	35
4	Overall analyse en conclusies	37
4.1	Internationale werknemers.....	37
4.2	Internationale zelfstandigen	38
Bijlage 1: verantwoording		39
B1.1	Aanpak van het onderzoek.....	39
B1.2	Gehanteerde definities.....	41
B1.3	Regio-indelingen	43
Bijlage 2: Overzicht sectoren		44
Bijlage 3: Overzicht CROHO		46

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het ministerie van Economische Zaken (EZ) en negen expat centers/regio's (te weten: Utrecht, Zuid-Nederland, Leiden, Food Valley, Twente, Haaglanden, Noord-Nederland, MRA en Rotterdam) hebben Decisio gevraagd onderzoek te doen naar het aantal internationale werknemers, studenten en zelfstandigen in Nederland (en hun kenmerken). Het uitgevoerde onderzoek is een update van de landelijke en regionale rapportages voor de periode 2009 tot en met 2013¹. In de voorliggende rapportage zijn de gegevens over de verschillende doelgroepen toegevoegd voor de jaren 2014 en 2015.

De expat centers zijn in Nederland actief met als doel een snellere en betere dienstverlening tot stand te brengen voor bedrijven en werknemers uit het buitenland die zich in Nederland willen vestigen. Een expat center faciliteert onder meer een vlotte aanvraag van benodigde verblijfsdocumenten en de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) in samenwerking met gemeenten en IND. Daarnaast bieden expat centers uiteenlopende informatie over huisvesting, financiën, belastingen, onderwijs en dergelijke. De expat centers in Nederland voorzien hiermee in een belangrijke behoefte bij bedrijven, (internationale) organisaties en instellingen (zoals universiteiten en ziekenhuizen). Om deze (intermediaire) rol te kunnen vervullen en om in de toekomst effectief (arbeidsmarkt)beleid te kunnen voeren is betere kennis van de internationale 'community' noodzakelijk.

1.2 Vraagstelling

Voor het landelijke en regionale onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Hoeveel internationale werknemers, studenten en zelfstandigen zijn er in Nederland? Welke relevante subsegmenten kunnen we hierbinnen onderscheiden?
2. Wat zijn de meest relevante ontwikkelingen geweest gelet op de *sociaal-demografische kenmerken* van internationale werknemers, studenten en zelfstandigen (bijvoorbeeld wanneer het gaat nationaliteit, geslacht, leeftijd, woonsituatie, doel van verblijf)?
3. Wat zijn de meest relevante ontwikkelingen geweest gelet op de *economische kenmerken* van internationale werknemers, studenten en zelfstandigen (bijvoorbeeld wanneer het gaat inkomen, sector waarin werkzaam)?
4. Welke ontwikkeling(en) van regionale verdelingen van internationale werknemers, studenten en zelfstandigen zijn relevant?

Het landelijke en regionale onderzoek is uitgevoerd voor de periode 2009 tot en met 2015 (7 onderzoeksjaren). In de bijlage van dit rapport is een verantwoording opgenomen van de aanpak van het onderzoek en de gehanteerde definities.

¹ Opgeleverd in juni 2015

1.3 Geografische afbakening

Voor dit voorliggende rapport geldt de volgende, geografische afbakening²:

- **Regio Amsterdam:** de provincies Noord-Holland en Flevoland, de gemeente Amsterdam en de Metropoolregio Amsterdam (bestaande uit 36 gemeenten).

Naast dit onderzoek voor regio Amsterdam heeft Decisio onderzoek verricht naar en regiorapporten opgesteld voor (met daarbij de verschillende geografische uitsplitsingen):

- **Nederland totaal**, met daarbij uitsplitsingen voor de 12 provincies
- **Regio Den Haag:** provincie Zuid-Holland, de regio Haaglanden (bestaande uit 9 gemeenten), de regio 070 (bestaande uit 4 gemeenten) en de regio 015 (bestaande uit 1 gemeente: Delft).
- **Regio Rotterdam:** de provincie Zuid-Holland en het werkgebied van Stichting Rotterdam Partners (bestaande uit een selectie van postcodegebieden in de Rotterdamse regio).
- **Regio Zuid-Nederland:** de provincies Noord-Brabant en Limburg en de gemeenten Eindhoven, Breda, Veldhoven, Tilburg en Maastricht.
- **Regio Food Valley:** de provincie Gelderland, de gemeenten Arnhem, Nijmegen, Ede en Wageningen en de regio Food Valley (bestaande uit 8 gemeenten).
- **Regio Leiden:** de Leidse regio (bestaande uit 6 gemeenten).
- **Regio Noord-Nederland:** de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe en de gemeenten Groningen, Assen, Eemsmond, Emmen, Heerenveen, Leeuwarden, Smallingerland, Hoogezand-Sappemeer en Ten Boer.
- **Regio Twente** (alleen als tabellenboek): de provincie Overijssel en de gemeenten Hengelo, Enschede, Almelo, Borne, Oldenzaal, Hof van Twente, Deventer en Zwolle.
- **Regio Utrecht** (alleen als tabellenboek): de provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, Amersfoort, Stichtse Vecht en De Bilt.

1.4 Leeswijzer

In dit rapport stellen we voor regio Amsterdam achtereenvolgens aan de orde:

- **Hoofdstuk 2:** in dit hoofdstuk gaan we nader in op de internationale werknemers en hun meest belangrijke sociaal-demografische en economische kenmerken. Verder schetsen we in dit hoofdstuk het beeld van het aantal geprivilegieerden.
- **Hoofdstuk 3:** in dit hoofdstuk schetsen we het beeld van de ontwikkeling van het aantal internationale zelfstandigen. Daarbij komt onder meer aan bod: het aantal internationale zelfstandigen, regionale spreiding, sectoren en omzet.
- **Hoofdstuk 4:** in dit hoofdstuk presenteren we onze overall analyse en conclusies van het onderzoek.
- In de **bijlagen** bij dit rapport is een verantwoording opgenomen van de aanpak van het onderzoek en de gehanteerde definities.

² Zie bijlage 1.3 voor toelichting regio-indelingen

Beeld geprivilegieerden en internationale studenten: door vertraging in de levering van brondata over het aantal geprivilegieerden en internationale studenten zijn over deze groepen geen gegevens opgenomen in deze rapportage. De verwachting is dat deze gegevens in het najaar 2017 in een separate rapportage nageleverd worden.

2 Internationale werknemers

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de internationale werknemers en hun meest belangrijke sociaal-demografische en economische kenmerken.

Definities: in dit hoofdstuk worden meerdere definities gehanteerd. Deze definities zijn:

- **Economisch-actieve, internationale werknemer:** een economisch-actieve, internationale werknemer is een persoon in loondienst bij een in Nederland gevestigde organisatie waarvoor loonheffing is betaald aan de Belastingdienst. Daarnaast geldt dat deze persoon *alleen een buitenlandse nationaliteit* heeft; oftewel deze persoon heeft niet de Nederlandse nationaliteit.
- **Kenniswerker:** een kenniswerker is een economisch-actieve werknemer. Daarnaast is voor kenniswerkers een minimale looneis gesteld (fiscaal loon: loon voor belastingen) voor twee leeftijdsgroepen en een minimaal aantal SV-dagen (Sociale Verzekeringen). De minimale looneisen per jaar per leeftijdsgroep zijn:

Leeftijd	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
< 30 jaar	€ 25.198	€ 25.761	€ 25.985	€ 26.605	€ 27.109	€ 26.926	€ 27.860
≥ 30 jaar	€ 34.361	€ 35.128	€ 35.433	€ 35.867	€ 36.407	€ 36.723	€ 38.003

- **Arbeidsmigrant:** een arbeidsmigrant is een economisch-actieve, internationale werknemer. Indien een economisch-actieve, internationale werknemer geen kenniswerker is (zie voorgaande definitie) dan is deze persoon gerekend tot de groep 'arbeidsmigranten'.

Een nadere toelichting op de aanpak van het onderzoek, methode, databronnen etc. is opgenomen in de bijlagen van dit rapport.

2.1 Aantal economisch-actieve internationale werknemers

Aantal economisch-actieve internationale werknemers MRA neemt toe

In 2015 telde de gemeente Amsterdam ruim 77.400 economisch-actieve internationale werknemers. Dit is meer dan de helft van alle internationale werknemers in de MRA. Ten opzichte van 2013 is het aantal economisch-actieve internationale werknemers in de gemeente Amsterdam met bijna 50% gegroeid. De groei in de MRA in dezelfde periode was lager, namelijk 38%. In Nederland bedroeg de groei ten opzichte van 2013 31%.

Gemiddelde jaarlijkse groei in Amsterdam ruim 10 procent

In de stad Amsterdam lag de gemiddelde jaarlijkse groei met 10,6% hoger dan het gemiddelde in de provincie Noord-Holland (8,7%).

Tabel 2.1 Aantal economisch-actieve internationale werknemers (per 31/12), naar werkregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	39.045	41.906 (+7%)	47.398 (+13%)	51.926 (+10%)	52.542 (+1%)	69.077 (+31%)	77.425 (+12%)
MRA	84.494	89.318 (+6%)	100.608 (+13%)	109.477 (+9%)	104.900 (-4%)	129.808 (+24%)	144.766 (+12%)
Noord-Holland	86.848	92.113 (+6%)	106.138 (+15%)	116.212 (+9%)	113.555 (-2%)	138.513 (+22%)	153.482 (+11%)
Flevoland	6.241	6.323 (+1%)	8.468 (+34%)	9.388 (+11%)	9.257 (-1%)	11.389 (+23%)	13.385 (+18%)
Nederland	302.298	319.794 (+6%)	407.742 (+28%)	463.241 (+14%)	471.993 (+2%)	561.654 (+19%)	619.642 (+10%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.2 Kenniswerkers en arbeidsmigranten

De totale populatie van economisch-actieve, internationale werknemers is nader onder te verdelen naar aantal kenniswerkers en arbeidsmigranten. In de Metropoolregio Amsterdam zijn in 2015 respectievelijk ruim 38.800 kenniswerkers en ruim 105.900 arbeidsmigranten werkzaam.

2.2.1 Kenniswerkers

Aanhoudende groei aantal economisch-actieve, internationale kenniswerkers in Amsterdam

Het aantal economische-actieve, internationale kenniswerkers blijft toenemen. Van de populatie internationale werknemers in Amsterdam is in 2015 1 op 3 kenniswerker. Het aandeel internationale kenniswerkers in Amsterdam is hoger dan in de MRA, provincie Noord-Holland of landelijk. Daar is het aandeel economisch-actieve, internationale kenniswerkers respectievelijk 27%, 25% en 17%. In Nederland bedraagt in 2015 het aandeel kenniswerkers 17%.

Tabel 2.2 Aantal economisch-actieve internationale kenniswerkers (per 31/12) naar werkregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	12.606	16.580 (+32%)	19.218 (+16%)	20.554 (+7%)	18.210 (-11%)	22.955 (+26%)	24.452 (+7%)
MRA	24.292	29.722 (+22%)	33.372 (+12%)	35.806 (+7%)	30.551 (-15%)	37.543 (+23%)	38.843 (+3%)
Noord-Holland	24.210	29.886 (+23%)	33.574 (+12%)	36.072 (+7%)	30.780 (-15%)	37.803 (+23%)	39.082 (+3%)
Flevoland	1.517	1.351 (-11%)	1.502 (+11%)	1.606 (+7%)	1.188 (-26%)	1.479 (+24%)	1.186 (-20%)
Nederland	78.006	88.292 (+13%)	100.898 (+14%)	107.246 (+6%)	88.200 (-18%)	110.809 (+26%)	106.589 (-4%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.2.2 Arbeidsmigranten

Ook aantal arbeidsmigranten in de MRA neemt toe

Sinds 2013 is in de MRA het aantal internationale arbeidsmigranten verder toegenomen. In 2015 waren dat bijna 106.000 internationale arbeidsmigranten; in 2015 zo'n 74.300.

Tabel 2.3 Aantal economisch-actieve internationale arbeidsmigranten (per 31/12) naar werkregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	26.439	25.326 (-4%)	28.180 (+11%)	31.372 (+11%)	34.332 (+9%)	46.122 (+34%)	52.973 (+15%)
MRA	60.202	59.596 (-1%)	67.236 (+13%)	73.671 (+10%)	74.349 (+1%)	92.265 (+24%)	105.923 (+15%)
Noord-Holland	62.638	62.227 (-1%)	72.564 (+17%)	80.140 (+10%)	82.775 (+3%)	100.710 (+22%)	114.400 (+14%)
Flevoland	4.724	4.972 (+5%)	6.966 (+40%)	7.782 (+12%)	8.069 (+4%)	9.910 (+23%)	12.199 (+23%)
Nederland	224.292	231.502 (+3%)	306.844 (+33%)	355.995 (+16%)	383.793 (+8%)	450.844 (+17%)	513.052 (+14%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.3 Instroom, uitstroom en duur economische activiteit

Voor de jaren 2009 tot en met 2015 is onder meer gekeken naar de ontwikkeling van de instroom, uitstroom en de duur van de economische activiteit van internationale werknemers.

Definities: in deze paragraaf worden meerdere definities gehanteerd. Deze definities zijn:

- **Instroom:** met instroom wordt bedoeld dat een internationale werknemer economisch-actief wordt/is. Oftewel, er vindt afdracht van loonheffing aan de Belastingdienst plaats. Instroom betekent derhalve niet altijd dat een internationale werknemer instroomt in Nederland; het kan namelijk ook zijn dat de internationale werknemer al in Nederland gevestigd is maar van economisch-inactief economisch-actief wordt.
- **Uitstroom:** met uitstroom wordt bedoeld dat een internationale werknemers economisch-inactief wordt/is (zie ook voorgaande definitie van 'instroom').
- **Duur economische activiteit:** de periode waarin daadwerkelijk loonheffing wordt betaald door de economisch-actieve, internationale werknemer.

Een nadere toelichting op de aanpak van het onderzoek, methode, databronnen etc. is opgenomen in de bijlagen van dit rapport.

2.3.1 Jaarlijkse instroom van internationale werknemers

Instroom internationale werknemers MRA neemt toe

Na een stabiele instroom van het aantal economisch-actieve internationale werknemers tussen 2011 en 2013 is de instroom de laatste jaren toegenomen. De instroom in de MRA is tussen 2013 en 2015 met ruim 72% gegroeid; voor de gemeente Amsterdam is de groei in dezelfde periode ruim 61%.

Tabel 2.4 Jaarlijkse instroom economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	12.433	16.062	16.296	16.989	34.659	27.489
MRA	25.734	33.396	34.157	32.015	68.375	55.354
Noord-Holland	25.982	36.289	37.066	35.626	72.911	58.987
Flevoland	2.640	4.623	4.433	4.132	6.552	6.832
Nederland	61.327	125.381	127.082	125.517	208.486	172.108

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Instroom MRA met name uit EU-landen

In de MRA (idem voor Noord-Holland) is in 2015, net als in 2013, de instroom van internationale werknemers vooral afkomstig uit Polen, Spanje, Italië, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. In Flevoland is Polen als herkomstland van internationale werknemers dominant in 2015.

Tabel 2.5 Top 5 herkomstlanden instroom economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Polen (12.004; 22%)	Duitsland (3.030; 5%)	VK (2.866; 5%)	Italië (2.674; 5%)	Spanje (2.497; 5%)
Noord-Holland	Polen (15.921; 27%)	Duitsland (2.892; 5%)	VK (2.846; 5%)	Italië (2.710; 5%)	Spanje (2.504; 4%)
Flevoland	Polen (3.677; 54%)	Duitsland (350; 5%)	Turkije (208; 3%)	België (205; 3%)	Marokko (166; 2%)
Nederland	Polen (116.542; 45%)	Duitsland (11.007; 4%)	Roemenië (10.062; 4%)	Turkije (7.799; 3%)	Hongarije (7.532; 3%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.3.2 Jaarlijkse uitstroom van internationale werknemers

Uitstroom internationale werknemers in MRA blijft stijgen

De uitstroom van internationale werknemers in de MRA is de laatste jaren gestegen. In 2015 stroomden in de MRA ruim 40.000 internationale werknemers uit; bijna een verdubbeling ten opzichte van 2009.

Tabel 2.6 Jaarlijkse uitstroom economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	9.572	10.570	11.768	16.373	18.124	19.141
MRA	20.910	22.106	25.288	36.592	43.467	40.396
Noord-Holland	20.717	22.264	26.992	38.283	47.953	44.018
Flevoland	2.558	2.478	3.513	4.263	4.420	4.836
Nederland	43.944	44.006	75.890	118.684	114.275	115.007

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Polen in uitstroom MRA en Amsterdam dominante nationaliteit

In de top 5-nationaliteiten van de internationale werknemers die uitstromen, is in 2015 Polen het meest dominant. De uitstroom in 2015 naar herkomstland is grotendeels gelijk aan het beeld in 2013.

Tabel 2.7 Top 5 herkomstlanden uitstroom economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Polen (9.563; 24%)	Duitsland (2.759; 7%)	VK (2.660; 7%)	Turkije (1.880; 5%)	Spanje (1.780; 4%)
Noord-Holland	Polen (13.183; 30%)	Duitsland (2.684; 6%)	VK (2.654; 6%)	Turkije (1.862; 4%)	Spanje (1.827; 4%)
Flevoland	Polen (2.465; 51%)	Duitsland (299; 6%)	Turkije (178; 4%)	Portugal (153; 3%)	Marokko (127; 3%)
Nederland	Polen (93.926; 47%)	Duitsland (11.224; 6%)	Turkije (7.143; 4%)	VK (6.346; 3%)	Hongarije (5.920; 3%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.3.3 Duur van economische activiteit van internationale werknemers

Op basis van de in- en uitstroom tussen 2010 en 2015 kunnen we nagaan hoe lang de economisch-actieve internationale werknemer in de verschillende onderzoeksregio's blijft werken. Het algemene beeld is dat een steeds groter aandeel na het eerste jaar uitstroomt.

Internationale werknemers Noord-Holland langer economisch actief

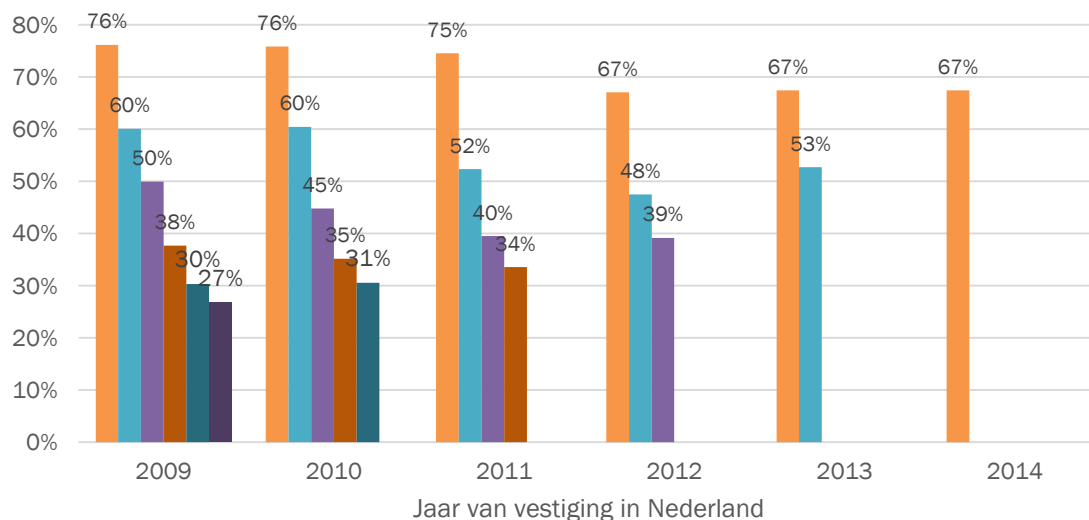
Van de internationale werknemers met startjaar 2009 zijn in Noord-Holland in 2015 nog een kwart actief. Van de populatie in Flevoland is nog circa 17% over. De internationale werknemers in Noord-Holland zijn gemiddeld langer economisch actief dan de internationale werknemers in Flevoland.

Tabel 2.8 Duur economische activiteit internationale werknemers (per jaar) naar startjaar, werkregio Noord-Holland, 2009-2014

Economisch actief geworden in (startjaar)	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar
2009	76%	60%	50%	38%	30%	27%
2010	76%	60%	45%	35%	31%	
2011	75%	52%	40%	34%		
2012	67%	48%	39%			
2013	67%	53%				
2014	67%					

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Figuur 2.1 Duur economische activiteit internationale werknemers (per jaar) naar startjaar, werkregio Noord-Holland, 2009-2014

Verblijfsduur, ten minste 1 jaar 2 jaar 3 jaar 4 jaar 5 jaar 6 jaar

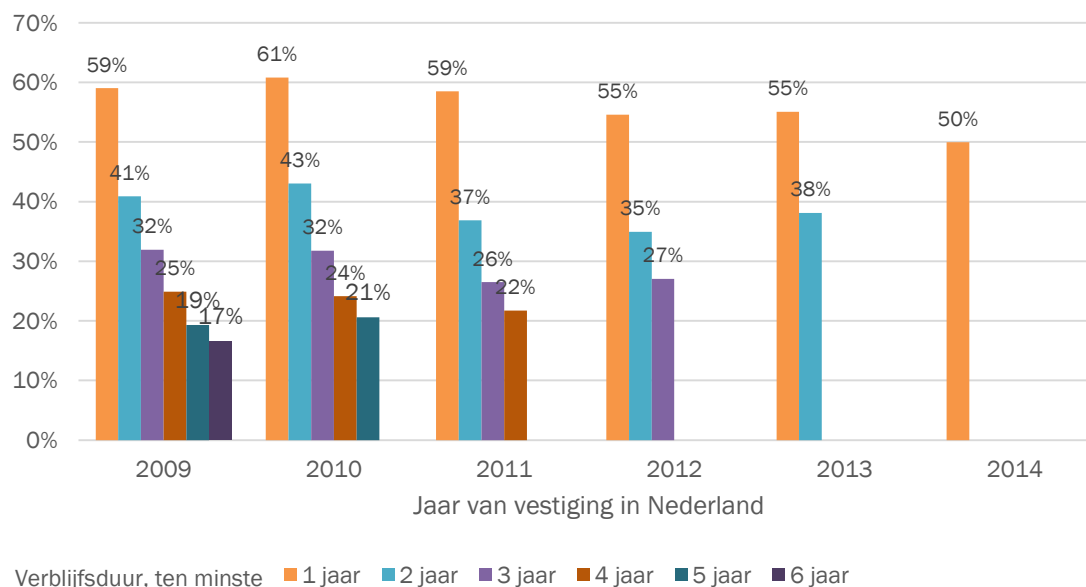
Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.9 Duur economische activiteit internationale werknemers (per jaar) naar startjaar, werkregio Flevoland, 2009-2014

Economisch actief geworden in (startjaar)	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar
2009	59%	41%	32%	25%	19%	17%
2010	61%	43%	32%	24%	21%	
2011	59%	37%	26%	22%		
2012	55%	35%	27%			
2013	55%	38%				
2014	50%					

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Figuur 2.2 Duur economische activiteit internationale werknemers (per jaar) naar startjaar, werkregio Flevoland, 2009-2014

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.4 Land van herkomst van internationale werknemers

2.4.1 Land van herkomst

Overwegend Polen in de MRA; Britten in Amsterdam

In 2015 is een op de tien internationale werknemers in de stad Amsterdam afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk; bijna evenveel internationale werknemers in 2015 zijn afkomstig uit Duitsland. Het beeld van herkomst van internationale werknemers is daarmee gelijk aan het beeld in 2013.

Op MRA-niveau hebben de meeste economisch-actieve internationale werknemers (17%) de Poolse nationaliteit, met het Verenigd Koninkrijk op een tweede plek.

Tabel 2.10 Top 5 herkomstlanden economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
Amsterdam	VK (6.768;9%)	Duitsland (5.754;8%)	Polen (5.474;7%)	Italië (5.247;7%)	India (4.905;6%)
MRA	Polen (24.584;17%)	VK (10.709;8%)	Duitsland (9.643;7%)	Italië (7.508;5%)	Spanje (6.966;5%)
Noord-Holland	Polen (32.488;22%)	VK (10.875;7%)	Duitsland (9.737;7%)	Italië (7.662;5%)	Spanje (7.019;5%)
Flevoland	Polen (6.454;50%)	Duitsland (823;6%)	Turkije (484;4%)	Portugal (383;3%)	België (372;3%)
Nederland	Polen (225.139;37%)	Duitsland (41.866;7%)	VK (26.944;4%)	Turkije (26.557;4%)	België (21.263;4%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.4.2 Kenniswerkers

Internationale kenniswerker overwegend afkomstig uit Verenigd Koninkrijk

In 2015 is de internationale kenniswerker in de MRA overwegend uit het Verenigd Koninkrijk. Andere, belangrijke herkomstlanden van internationale kenniswerkers in de MRA in 2015 zijn Duitsland, Frankrijk, Italië en Spanje. Het beeld van herkomstlanden van internationale kenniswerkers in de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland is grotendeels overeenkomstig. Belangrijk onderscheid met het beeld van Nederland is dat de Amsterdamse regio minder internationale werknemers vanuit België aantrekt.

Tabel 2.11 Top 5 herkomstlanden economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
Amsterdam	VK (3.354;14%)	Duitsland (2.284;9%)	Frankrijk (1.459;6%)	Italië (1.426;6%)	India (1.310;5%)
MRA	VK (5.411;14%)	Duitsland (3.561;9%)	Frankrijk (2.491;6%)	Italië (2.253;6%)	Spanje (2.062;5%)
Noord-Holland	VK (5.486;14%)	Duitsland (3.666;9%)	Frankrijk (2.500;6%)	Italië (2.260;6%)	Spanje (2.072;5%)
Flevoland	Polen (221;19%)	Duitsland (136;12%)	VK (101;9%)	Italië (68;6%)	België (67;6%)
Nederland	Duitsland (13.041;12%)	VK (12.673;12%)	België (8.268;8%)	Polen (8.267;8%)	Frankrijk (5.679;5%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Kijkend naar het aandeel kenniswerkers in een populatie met dezelfde nationaliteit ontstaat een ander beeld dan in bovenstaande tabel. De belangrijkste herkomstlanden met een groot aandeel kenniswerkers³ binnen de eigen populatie zijn:

Tabel 2.12 Aandeel economisch-actieve, internationale kenniswerkers binnen de eigen populatie naar werkregio, 2015

	<i>Provincie Noord-Holland</i>	<i>Provincie Flevoland</i>
1	Taiwan (57%; 116 kenniswerkers)	Japan (37%; 35 kenniswerkers)
2	Kazachstan (54%; 49 kenniswerkers)	Verenigd Koninkrijk (30%; 101 kenniswerkers)
3	Wit-Rusland (54%; 90 kenniswerkers)	Frankrijk (30%; 54 kenniswerkers)
4	Zuid-Afrika (54%; 298 kenniswerkers)	Italië (26%; 68 kenniswerkers)
5	Zuid-Korea (52%; 199 kenniswerkers)	Spanje (23%; 56 kenniswerkers)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio

2.4.3 Arbeidsmigranten

Internationale arbeidsmigrant in MRA voornamelijk afkomstig uit Polen

In 2015 is de economisch-actieve, internationale arbeidsmigrant voornamelijk afkomstig uit Polen; 22%. Het aandeel Polen in de gemeente Amsterdam in 2015 is fors lager; 9%. Naast Polen zijn in de MRA Duitsland, Turkije, Verenigd Koninkrijk en Italië belangrijke herkomstlanden van internationale arbeidsmigranten.

Tabel 2.13 Top 5 herkomstlanden economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
Amsterdam	Polen (4.660;9%)	Italië (3.821;7%)	India (3.595;7%)	Duitsland (3.470;7%)	VK (3.414;7%)
MRA	Polen (22.693;22%)	Duitsland (6.082;6%)	Turkije (5.865;6%)	VK (5.298;5%)	Italië (5.255;5%)
Noord-Holland	Polen (30.588;28%)	Duitsland (6.071;5%)	Turkije (5.945;5%)	Italië (5.402;5%)	VK (5.389;5%)
Flevoland	Polen (6.233;53%)	Duitsland (687;6%)	Turkije (441;4%)	Portugal (354;3%)	Marokko (347;3%)
Nederland	Polen (216.872;43%)	Duitsland (28.825;6%)	Turkije (22.903;5%)	Roemenië (15.211;3%)	Hongarije (14.936;3%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

³ Hierbij is de ondergrens gehanteerd van minimaal 25 kenniswerkers met eenzelfde nationaliteit.

Kijkend naar het aandeel arbeidsmigranten in een populatie met dezelfde nationaliteit ontstaat een ander beeld dan in bovenstaande tabel. De belangrijkste herkomstlanden met een groot aandeel arbeidsmigranten⁴ binnen de eigen populatie zijn:

Tabel 2.14 Aandeel economisch-actieve, internationale ARBEIDSMIGRANTEN binnen de eigen populatie naar werkregio, 2015

	<i>Provincie Noord-Holland</i>	<i>Provincie Flevoland</i>
1	Sierra Leone (100%; 68 arbeidsmigranten)	Thailand (100%; 45 arbeidsmigranten)
2	Liberia (100%; 29 arbeidsmigranten)	Filipijnen (100%; 32 arbeidsmigranten)
3	Gambia (100%; 51 arbeidsmigranten)	Brazilië (100%; 55 arbeidsmigranten)
4	Somalië (98%; 63 arbeidsmigranten)	Suriname (98%; 98 arbeidsmigranten)
5	Afghanistan (98%; 164 arbeidsmigranten)	Ghana (97%; 64 arbeidsmigranten)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio

2.5 Geslacht, leeftijd, woonsituatie, woning

2.5.1 Geslacht

Oververtegenwoordiging van mannen in populatie internationale werknemers

De populatie economisch-actieve internationale werknemers in de MRA en Amsterdam kent een oververtegenwoordiging van mannen. Dit sluit aan bij de verhoudingen in Nederland als geheel (en is tevens gelijk aan het beeld in 2013).

Tabel 2.15 Geslacht economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Amsterdam	42.883 (55%)	34.542 (45%)	77.425
MRA	82.317 (57%)	62.449 (43%)	144.766
Noord-Holland	86.764 (57%)	66.718 (43%)	153.482
Flevoland	7.715 (58%)	5.670 (42%)	13.385
Nederland	364.908 (59%)	254.734 (41%)	619.642

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Groter aandeel mannen bij kenniswerkers

In vergelijking met de man/vrouw-verhouding in de populatie internationale arbeidsmigranten kent de groep kenniswerkers een grotere oververtegenwoordiging van mannen. Het aandeel mannen in de groep kenniswerkers is in zowel de MRA (61%) als in Amsterdam (59%) kleiner dan het gemiddelde in Nederland (63%). De man/vrouw-verdeling in de populatie internationale arbeidsmigranten wijkt nauwelijks af van het gemiddelde in Nederland.

⁴ Hierbij is de ondergrens gehanteerd van minimaal 25 arbeidsmigranten met eenzelfde nationaliteit.

Tabel 2.16 Geslacht economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Amsterdam	14.481 (59%)	9.971 (41%)	24.452
MRA	23.584 (61%)	15.259 (39%)	38.843
Noord-Holland	23.803 (61%)	15.279 (39%)	39.082
Flevoland	734 (62%)	452 (38%)	1.186
Nederland	67.412 (63%)	39.177 (37%)	106.589

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.17 Geslacht economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Amsterdam	28.402 (54%)	24.571 (46%)	52.973
MRA	58.733 (55%)	47.190 (45%)	105.923
Noord-Holland	62.961 (55%)	51.439 (45%)	114.400
Flevoland	6.981 (57%)	5.218 (43%)	12.199
Nederland	297.496 (58%)	215.556 (42%)	513.052

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.5.2 Leeftijd

Leeftijdsverdeling internationale werknemers MRA conform landelijk gemiddelde

De verdeling van de populatie internationale werknemers in de MRA en Amsterdam in 2015 naar leeftijd wijkt niet sterk af van die in de provincie Noord-Holland. 51% van de populatie economisch-actieve internationale werknemers in de MRA (en in Amsterdam) is jonger dan 35 jaar. Voor heel Nederland is dit percentage 52%

Tabel 2.18 Leeftijd economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	15 tot 25 jaar	25 tot 35 jaar	35 tot 45 jaar	45 tot 55 jaar	55 tot 67 jaar
Amsterdam	5.699 (7%)	33.760 (44%)	22.828 (29%)	10.747 (14%)	4.391 (6%)
MRA	14.624 (10%)	59.090 (41%)	40.859 (28%)	21.228 (15%)	8.965 (6%)
Noord-Holland	17.137 (11%)	61.642 (40%)	42.552 (28%)	22.458 (15%)	9.693 (6%)
Flevoland	2.160 (16%)	5.402 (40%)	3.100 (23%)	1.898 (14%)	825 (6%)
Nederland	84.332 (14%)	235.916 (38%)	159.251 (26%)	96.978 (16%)	43.165 (7%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Kenniswerkers in MRA gemiddeld ouder dan internationale arbeidsmigranten

De internationale kenniswerkers in de MRA zijn gemiddeld ouder dan de internationale arbeidsmigranten. De grootste leeftijdsgroep van kenniswerkers in de MRA in 2015 is de groep van 35 tot 45 jaar. De omvangrijkste leeftijdsgroep van internationale arbeidsmigranten in de MRA in 2015 is de groep van 25 tot 35 jaar.

Tabel 2.19 Leeftijd economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	15 tot 25 jaar	25 tot 35 jaar	35 tot 45 jaar	45 tot 55 jaar	55 tot 67 jaar
Amsterdam	117 (0%)	8.524 (35%)	9.411 (38%)	4.655 (19%)	1.745 (7%)
MRA	221 (1%)	12.572 (32%)	14.617 (38%)	8.111 (21%)	3.322 (9%)
Noord-Holland	226 (1%)	12.498 (32%)	14.732 (38%)	8.232 (21%)	3.394 (9%)
Flevoland	16 (1%)	418 (35%)	342 (29%)	257 (22%)	153 (13%)
Nederland	775 (1%)	31.774 (30%)	37.659 (35%)	24.682 (23%)	11.699 (11%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.20 Leeftijd economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	15 tot 25 jaar	25 tot 35 jaar	35 tot 45 jaar	45 tot 55 jaar	55 tot 67 jaar
Amsterdam	5.582 (11%)	25.236 (48%)	13.417 (25%)	6.092 (12%)	2.646 (5%)
MRA	14.403 (14%)	46.518 (44%)	26.242 (25%)	13.117 (12%)	5.643 (5%)
Noord-Holland	16.911 (15%)	49.144 (43%)	27.820 (24%)	14.226 (12%)	6.299 (6%)
Flevoland	2.144 (18%)	4.984 (41%)	2.758 (23%)	1.641 (13%)	672 (6%)
Nederland	83.557 (16%)	204.142 (40%)	121.592 (24%)	72.296 (14%)	31.465 (6%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.5.3 Burgerlijke staat

Meeste internationale werknemers in MRA zijn niet gehuwd/samenwonend

In 2015 is circa 70% van de internationale werknemers in de MRA niet gehuwd of samenwonend. In de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam is dit overeenkomstig. Landelijk en in de provincie Flevoland is dit aandeel 'niet gehuwd/samenwonend' hoger.

Tabel 2.21 Burgerlijke staat economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Gehuwd	Samenwonend	Niet gehuwd/samenwonend
Amsterdam	22.095 (29%)	1.433 (2%)	53.897 (70%)
MRA	41.412 (29%)	2.589 (2%)	100.765 (70%)
Noord-Holland	42.552 (28%)	2.700 (2%)	108.230 (71%)
Flevoland	3.145 (23%)	180 (1%)	10.060 (75%)
Nederland	154.563 (25%)	9.077 (1%)	456.002 (74%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Twee op vijf kenniswerkers in MRA is gehuwd

Van de kenniswerkers in de MRA is in 2015 40% gehuwd. Dit is iets minder dan het landelijke aandeel van 43%. Het aandeel gehuwden in de groep internationale arbeidsmigranten is een stuk lager, namelijk 24% (tegen 21% landelijk).

Tabel 2.22 Burgerlijke staat economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	Gehuwd	Samenwonend	Niet gehuwd/samenwonend
Amsterdam	9.458 (39%)	650 (3%)	14.344 (59%)
MRA	15.681 (40%)	1.043 (3%)	22.119 (57%)
Noord-Holland	15.865 (41%)	1.060 (3%)	22.157 (57%)
Flevoland	465 (39%)	32 (3%)	689 (58%)
Nederland	45.503 (43%)	2.833 (3%)	58.253 (55%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.23 Burgerlijke staat economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	Gehuwd	Samenwonend	Niet gehuwd/samenwonend
Amsterdam	12.637 (24%)	783 (1%)	39.553 (75%)
MRA	25.731 (24%)	1.546 (1%)	78.646 (74%)
Noord-Holland	26.687 (23%)	1.640 (1%)	86.073 (75%)
Flevoland	2.680 (22%)	148 (1%)	9.371 (77%)
Nederland	109.059 (21%)	6.244 (1%)	397.749 (78%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.5.4 Kinderen

Ruime meerderheid van internationale werknemers in MRA heeft geen kinderen

Ruim 70% van de internationale werknemers in de MRA in 2015 heeft geen kinderen. Dit beeld is overeenkomstig voor Amsterdam, Noord-Holland en Flevoland (en landelijk).

Tabel 2.24 Aantal economisch-actieve internationale werknemers naar aantal kinderen, naar werkregio, 2015

	Een kind	Twee kinderen	Drie of meer kinderen	Geen kind
Amsterdam	10.020 (13%)	8.196 (11%)	2.703 (3%)	56.506 (73%)
MRA	19.440 (13%)	16.822 (12%)	6.016 (4%)	102.488 (71%)
Noord-Holland	20.041 (13%)	17.329 (11%)	6.186 (4%)	109.926 (72%)
Flevoland	1.664 (12%)	1.420 (11%)	584 (4%)	9.717 (73%)
Nederland	74.794 (12%)	67.641 (11%)	27.686 (4%)	449.521 (73%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Groter deel internationale kenniswerkers in MRA heeft een of twee kinderen

Circa een derde van de internationale kenniswerkers in de MRA heeft een (16%) of twee (17%) kinderen. Van alle internationale arbeidsmigranten in de MRA heeft in 2015 zo'n 12% een kind en 10% twee kinderen.

Tabel 2.25 Aantal economisch-actieve internationale kenniswerkers naar aantal kinderen, naar werkregio, 2015

	Een kind	Twee kinderen	Drie of meer kinderen	Geen kind
Amsterdam	3.875 (16%)	3.771 (15%)	970 (4%)	15.836 (65%)
MRA	6.351 (16%)	6.714 (17%)	1.889 (5%)	23.889 (62%)
Noord-Holland	6.426 (16%)	6.831 (17%)	1.952 (5%)	23.873 (61%)
Flevoland	167 (14%)	263 (22%)	81 (7%)	675 (57%)
Nederland	17.536 (16%)	20.970 (20%)	7.111 (7%)	60.972 (57%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.26 Aantal economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar aantal kinderen, naar werkregio, 2015

	Een kind	Twee kinderen	Drie of meer kinderen	Geen kind
Amsterdam	6.145 (12%)	4.425 (8%)	1.733 (3%)	40.670 (77%)
MRA	13.089 (12%)	10.108 (10%)	4.127 (4%)	78.599 (74%)
Noord-Holland	13.615 (12%)	10.498 (9%)	4.234 (4%)	86.053 (75%)
Flevoland	1.497 (12%)	1.157 (9%)	503 (4%)	9.042 (74%)
Nederland	57.258 (11%)	46.671 (9%)	20.574 (4%)	388.549 (76%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Aantal kinderen van internationale werknemers in MRA groeit sterk

Het aantal kinderen van internationale werknemers in de MRA is tussen 2009 en 2015 sterk toegenomen. De jaarlijkse groei bedroeg in deze periode in de MRA 5,2%; de landelijke, jaarlijkse groei bedroeg 5,0%. De gemiddeld jaarlijkse groei in Amsterdam, Noord-Holland en Flevoland bedroeg respectievelijk 4,6%, 5,1% en 7,6%.

Tabel 2.27 Aantal kinderen van economisch-actieve internationale werknemers, naar woonregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	18.710	19.690 (+5%)	20.790 (+6%)	21.718 (+4%)	20.368 (-6%)	23.278 (+14%)	24.549 (+5%)
MRA	41.092	43.041 (+5%)	45.717 (+6%)	47.998 (+5%)	45.045 (-6%)	52.304 (+16%)	55.855 (+7%)
Noord-Holland	42.951	44.800 (+4%)	47.603 (+6%)	49.871 (+5%)	46.910 (-6%)	54.668 (+17%)	57.807 (+6%)
Flevoland	4.539	4.789 (+6%)	5.199 (+9%)	5.617 (+8%)	5.428 (-3%)	6.376 (+17%)	7.031 (+10%)
Nederland	179.082	186.071 (+4%)	197.231 (+6%)	207.015 (+5%)	196.768 (-5%)	228.519 (+16%)	240.620 (+5%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Aantal kinderen van internationale kenniswerkers in MRA groeit sneller dan landelijk

Het aantal kinderen van internationale kenniswerkers in de MRA is tussen 2009 en 2015 sneller gegroeid dan landelijk. De gemiddeld jaarlijkse groei bedroeg in de MRA 6,8%; landelijk was 4,4%.

Tabel 2.28 Aantal kinderen van economisch-actieve kenniswerkers, naar woonregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	5.391	6.174 (+15%)	7.074 (+15%)	7.674 (+8%)	6.260 (-18%)	7.997 (+28%)	8.281 (+4%)
MRA	13.523	15.341 (+13%)	17.444 (+14%)	18.897 (+8%)	15.293 (-19%)	19.281 (+26%)	20.075 (+4%)
Noord-Holland	14.136	16.019 (+13%)	17.876 (+12%)	19.360 (+8%)	15.565 (-20%)	19.621 (+26%)	20.246 (+3%)
Flevoland	1.378	1.417 (+3%)	1.682 (+19%)	1.859 (+11%)	1.521 (-18%)	1.865 (+23%)	1.858 (0%)
Nederland	54.210	59.518 (+10%)	66.842 (+12%)	70.998 (+6%)	56.209 (-21%)	70.984 (+26%)	70.085 (-1%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.29 Aantal kinderen van economisch-actieve arbeidsmigranten, naar woonregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	13.319	13.516 (+1%)	13.716 (+1%)	14.044 (+2%)	14.108 (+0%)	15.281 (+8%)	16.269 (+6%)
MRA	27.569	27.700 (+0%)	28.273 (+2%)	29.101 (+3%)	29.752 (+2%)	33.023 (+11%)	35.781 (+8%)
Noord-Holland	28.815	28.781 (0%)	29.727 (+3%)	30.511 (+3%)	31.345 (+3%)	35.047 (+12%)	37.561 (+7%)
Flevoland	3.161	3.372 (+7%)	3.517 (+4%)	3.758 (+7%)	3.907 (+4%)	4.511 (+15%)	5.173 (+15%)
Nederland	124.872	126.553 (+1%)	130.389 (+3%)	136.018 (+4%)	140.560 (+3%)	157.535 (+12%)	170.535 (+8%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.5.5 Woning: huur, koop en WOZ-waarde koopwoning

Grootste deel internationale werknemers in MRA en Amsterdam huurt woning

Het aandeel internationale werknemers met een koopwoning in de MRA en Amsterdam is beperkt (11%), maar ligt boven het Nederlands gemiddelde.

Tabel 2.30 Type woning economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Huurwoning	Koopwoning
Amsterdam	68.902 (89%)	8.523 (11%)
MRA	129.549 (89%)	15.217 (11%)
Noord-Holland	137.990 (90%)	15.492 (10%)
Flevoland	12.497 (93%)	888 (7%)
Nederland	572.257 (92%)	47.385 (8%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Een op vier kenniswerkers in MRA heeft koopwoning

Drie kwart van de internationale kenniswerkers in de MRA woont in een huurwoning. Dit sluit aan bij het landelijke beeld. Van de internationale arbeidsmigrant in de MRA heeft het grootste deel (95%) in een huurwoning.

Tabel 2.31 Type woning economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	Huurwoning	Koopwoning
Amsterdam	18.634 (76%)	5.818 (24%)
MRA	29.111 (75%)	9.732 (25%)
Noord-Holland	29.241 (75%)	9.841 (25%)
Flevoland	890 (75%)	296 (25%)
Nederland	80.414 (75%)	26.175 (25%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.32 Type woning economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	Huurwoning	Koopwoning
Amsterdam	50.268 (95%)	2.705 (5%)
MRA	100.438 (95%)	5.485 (5%)
Noord-Holland	108.749 (95%)	5.651 (5%)
Flevoland	11.607 (95%)	592 (5%)
Nederland	491.842 (96%)	21.210 (4%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Gemiddelde WOZ-waarde koopwoning van internationale werknemers MRA hoger dan landelijk

Internationale werknemers in de MRA bezitten een woning met een gemiddeld hoger WOZ-waarde dan landelijk. Het aandeel woningen van internationale werknemers met een WOZ-waarde van 300.000 euro of meer overstijgt het landelijk gemiddelde.

Tabel 2.33 Gemiddelde WOZ-waarde koopwoning internationale werknemers naar werkregio, 2015

	0 tot 200.000 euro	200.000 tot 300.000 euro	300.000 tot 400.000 euro	400.000 tot 500.000 euro	500.000 euro of meer	Onbekend
Amsterdam	3.280 (38%)	2.869 (34%)	1.081 (13%)	489 (6%)	561 (7%)	243 (3%)
MRA	6.555 (43%)	4.839 (32%)	1.709 (11%)	755 (5%)	890 (6%)	469 (3%)
Noord-Holland	6.776 (44%)	4.854 (31%)	1.732 (11%)	765 (5%)	899 (6%)	466 (3%)
Flevoland	610 (69%)	157 (18%)	33 (4%)	14 (2%)	20 (2%)	54 (6%)
Nederland	24.567 (52%)	12.364 (26%)	3.995 (8%)	1.785 (4%)	1.888 (4%)	2.786 (6%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

29% van kenniswerkers in MRA heeft een woningwaarde van 300.000 euro of meer

29% van de internationale kenniswerkers in de MRA bezit een woning met een WOZ-waarde van 300.000 euro of meer; landelijk is dit aandeel 23%.

Van de internationale arbeidsmigranten in de MRA bezit in 2015 zo'n 84% een woning met een WOZ-waarde tot 300.000 euro; landelijk is dit aandeel 83%.

Tabel 2.34 Gemiddelde WOZ-waarde koopwoning internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	0 tot 200.000 euro	200.000 tot 300.000 euro	300.000 tot 400.000 euro	400.000 tot 500.000 euro	500.000 euro of meer	Onbekend
Amsterdam	1.759 (30%)	2.189 (38%)	913 (16%)	418 (7%)	459 (8%)	80 (1%)
MRA	3.208 (33%)	3.603 (37%)	1.443 (15%)	635 (7%)	707 (7%)	136 (1%)
Noord-Holland	3.282 (33%)	3.607 (37%)	1.463 (15%)	643 (7%)	708 (7%)	138 (1%)
Flevoland	157 (53%)	87 (29%)	21 (7%)	8 (3%)	15 (5%)	8 (3%)
Nederland	10.553 (40%)	8.803 (34%)	3.265 (12%)	1.426 (5%)	1.461 (6%)	667 (3%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Tabel 2.35 Gemiddelde WOZ-waarde koopwoning internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	0 tot 200.000 euro	200.000 tot 300.000 euro	300.000 tot 400.000 euro	400.000 tot 500.000 euro	500.000 euro of meer	Onbekend
Amsterdam	1.521 (56%)	680 (25%)	168 (6%)	71 (3%)	102 (4%)	163 (6%)
MRA	3.347 (61%)	1.236 (23%)	266 (5%)	120 (2%)	183 (3%)	333 (6%)
Noord-Holland	3.494 (62%)	1.247 (22%)	269 (5%)	122 (2%)	191 (3%)	328 (6%)
Flevoland	453 (77%)	70 (12%)	12 (2%)	6 (1%)	-	46 (8%)
Nederland	14.014 (66%)	3.561 (17%)	730 (3%)	359 (2%)	427 (2%)	2.119 (10%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.6 Regionale spreiding internationale werknemers: werken

Amsterdam banenmotor MRA; Almere belangrijkste werklocatie in Flevoland

Ruim 50% van alle internationale werknemers in de MRA in 2015 is werkzaam in de gemeente Amsterdam. Daarnaast zijn Haarlemmermeer en Diemen belangrijke werklocaties in de MRA (in de provincie Noord-Holland). Een mogelijke verklaring daarvoor is dat er relatief veel uitzendbureaus in Diemen zijn gevestigd, zoals Randstad.

In Flevoland is de gemeente Almere de belangrijkste werklocatie voor internationale werknemers. Daarnaast is in Flevoland de gemeente Noordoostpolder een belangrijke werklocatie.

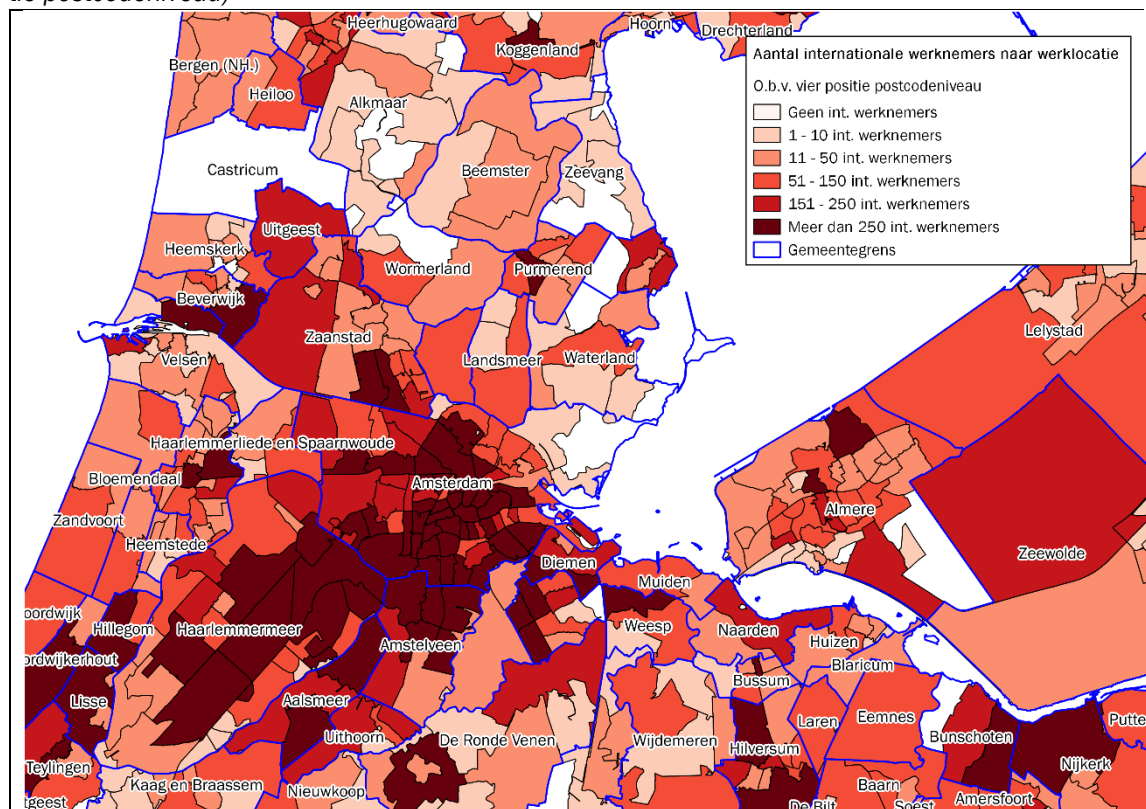
Tabel 2.36 Top 5 werkgemeenten economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Amsterdam (77.425; 53%)	Haarlemmermeer (15.010; 10%)	Diemen (14.279; 10%)	Almere (7.227; 5%)	Amstelveen (5.003; 3%)
Noord-Holland	Amsterdam (77.425; 50%)	Haarlemmermeer (15.010; 10%)	Diemen (14.279; 9%)	Amstelveen (5.003; 3%)	Zaanstad (4.795; 3%)
Flevoland	Almere (7.227; 54%)	Noordoostpolder (3.380; 25%)	Zeewolde (903; 7%)	Lelystad (814; 6%)	Dronten (762; 6%)
Nederland	Zuid-Holland (162.347; 27%)	Noord-Holland (153.482; 25%)	Noord-Brabant (92.765; 15%)	Gelderland (59.129; 10%)	Limburg (51.463; 9%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Figuur 2.1 Aantal economisch actieve internationale werknemers in 2015, naar werkregio (op 4-positie postcodeniveau)

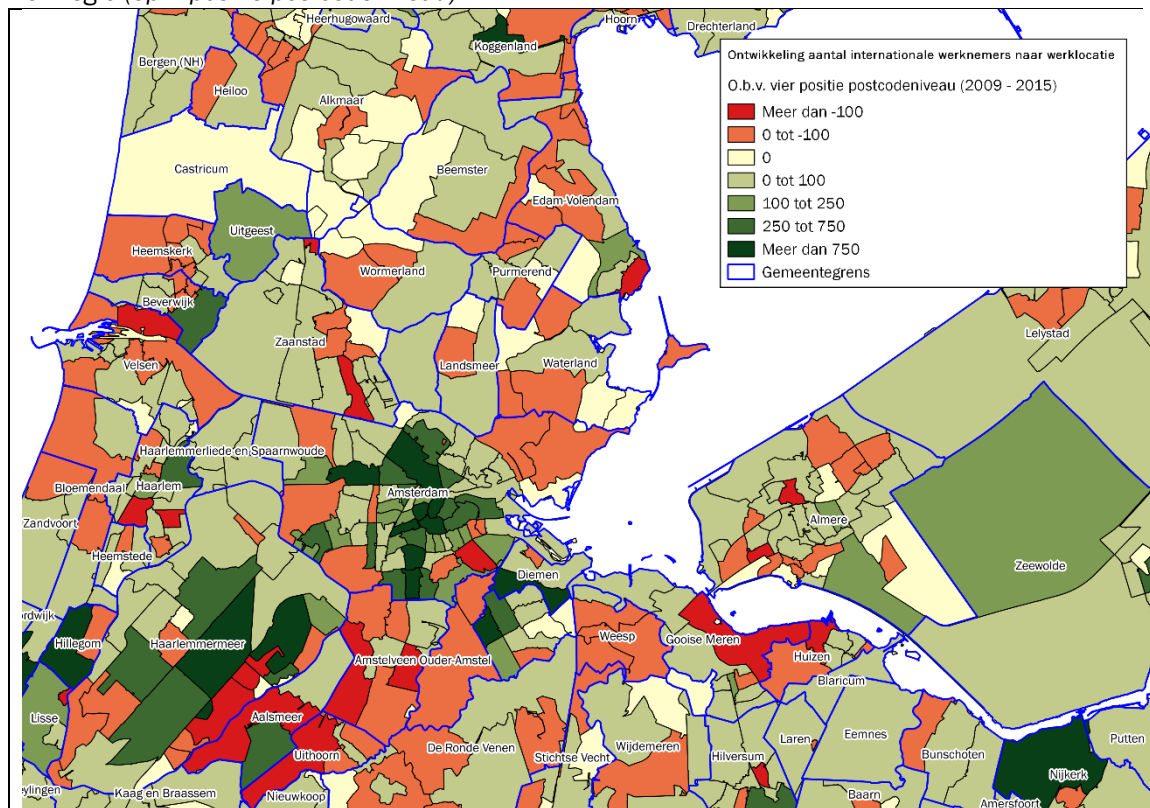

Groei internationale werkgelegenheid vooral in Amsterdam, Haarlemmermeer en Amersfoort

In de periode 2009-2015 zijn vooral Amsterdam, Haarlemmermeer en Amersfoort gegroeid als belangrijke werklocaties voor internationale werknemers. Ook Beverwijk, Uitgeest en delen van Flevoland zijn belangrijke groeigebieden gebleken.

De krimp van werkgelegenheid voor internationale werknemers manifesteerde zich in de periode 2009-2015 zich voor in Gooi en Vechtstreek en rond Aalsmeer en Uithoorn.

Figuur 2.2 Verschillenkaart aantal economisch actieve internationale werknemers 2009-2015, naar werkregio (op 4-positie postcode-niveau)

2.7 Regionale spreiding internationale werknemers: wonen

Amsterdam en Amstelveen belangrijkste woonlocaties in de MRA

In 2015 zijn de gemeenten Amsterdam en Amstelveen de belangrijkste woonlocaties voor economisch-actieve, internationale werknemers. In Flevoland zijn de belangrijkste woonlocaties de gemeenten Almere en Lelystad.

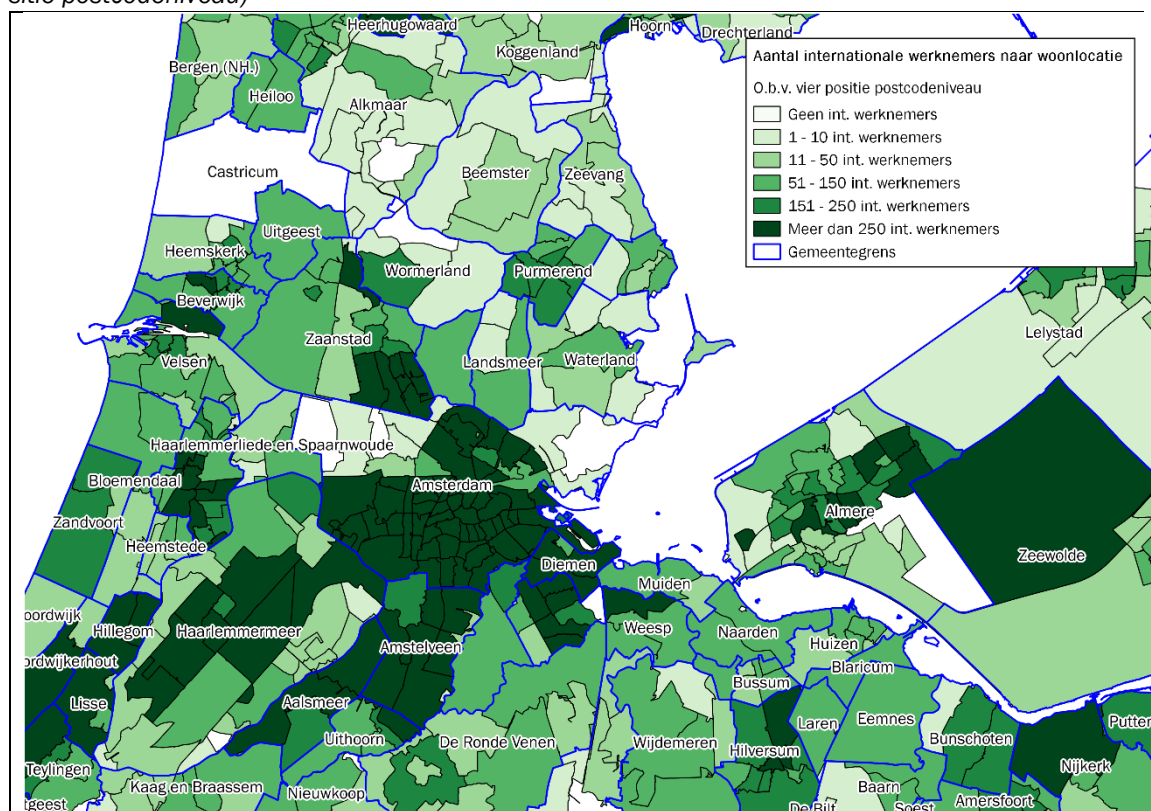
Tabel 2.37 Top 5 woongemeenten economisch-actieve internationale werknemers naar woonregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Amsterdam (56.238; 58%)	Amstelveen (6.249; 6%)	Haarlem (5.206; 5%)	Almere (4.903; 5%)	Zaandam (4.145; 4%)
Noord-Holland	Amsterdam (56.238; 55%)	Amstelveen (6.249; 6%)	Haarlem (5.206; 5%)	Zaandam (4.145; 4%)	H'eer (3.865; 4%)
Flevoland	Almere (4.903; 52%)	Lelystad (1.641; 17%)	Noordoostpolder (1.047; 11%)	Zeewolde (1.035; 11%)	Dronten (668; 7%)
Nederland	Zuid-Holland (107.368; 29%)	Noord-Holland (101.408; 27%)	Noord-Brabant (53.868; 15%)	Utrecht (22.671; 6%)	Gelderland (22.319; 6%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

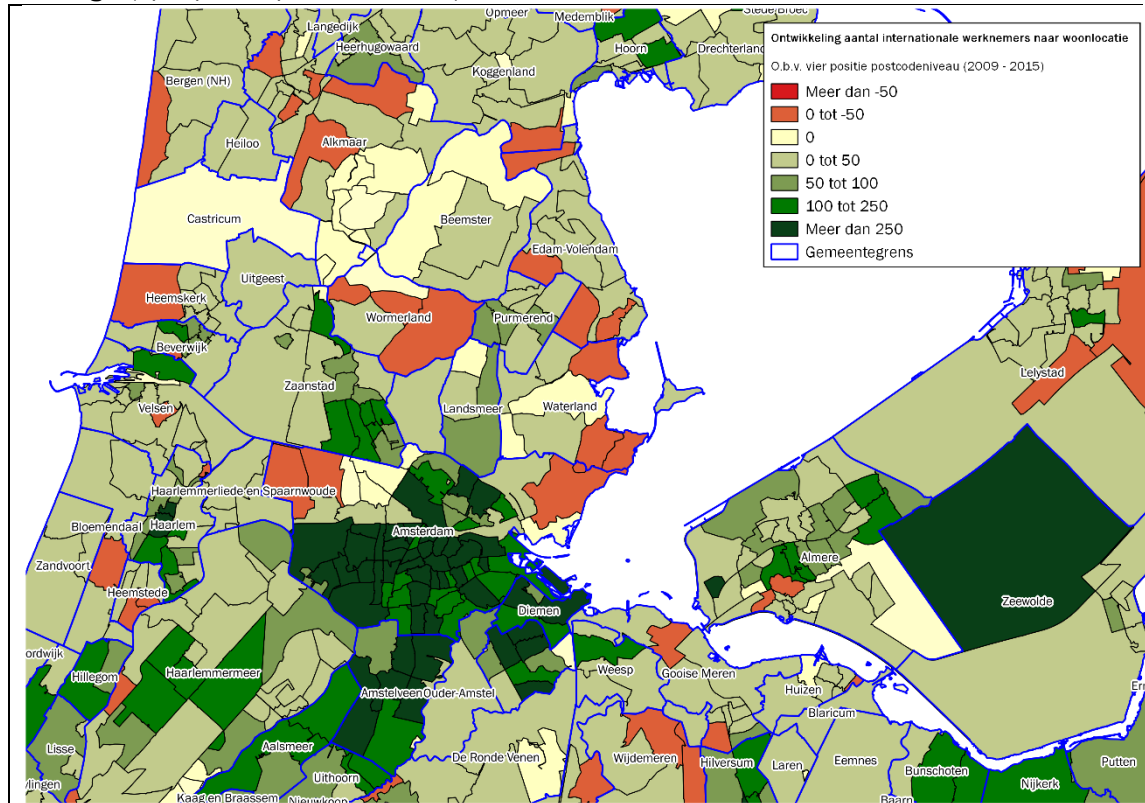
Figuur 2.3 Aantal economisch actieve internationale werknemers in 2015, naar woonregio (op 4-postcode niveau)

Sterke groei van Amsterdam en Amstelveen als woongebieden

In de periode 2009-2015 zijn vooral Amsterdam en Amstelveen sterk gegroeid als woongebieden voor internationale werknemers.

Figuur 2.4 Verschillenkaart aantal economisch actieve internationale werknemers 2009-2015, naar woonregio (op 4-positie postcode-niveau)

2.8 Woon-werk balans en pendel van internationale werknemers

De regio in woon-werkbalans

De woon-werkbalans (of pendelbalans) van een regio duidt het verschil tussen enerzijds het aantal economisch-actieve internationale werknemers werkzaam in een regio, en anderzijds het aantal economisch-actieve internationale werknemers woonachtig in een regio. Het gaat hierbij uitsluitend om internationale werknemers met een bekende woonlocatie in Nederland; werknemers met een onbekende/buitenlandse woonregio zijn buiten beschouwing gelaten. Het aantal economisch-actieve internationale werknemers kan hierdoor afwijken van de aantallen in paragraaf 2.6. De woon-werkbalans is berekend door het aantal economisch-actieve, internationale werknemers in een regio te verminderen met het aantal economisch-actieve, internationale inwoners van diezelfde regio. Het verschil duidt of een regio overwegend een werk- dan wel woonregio is.

Regio's hebben daarnaast te maken met **inkomende pendel**; dit zijn werknemers die buiten de regio wonen, maar in de regio werken. **Uitgaande pendel** bestaat uit inwoners van een regio die werken buiten de regio. Is de uitgaande pendel groter dan de inkomende pendel, dan werken meer inwoners buiten de eigen regio dan dat er werknemers van buiten de regio in de regio werkzaam zijn.

MRA overwegend woonregio voor internationale werknemers

In 2015 is de MRA overwegend een woonregio voor internationale werknemers, gelet op de woon-werkbalans en pendelanalyse. De uitgaande pendel (bijna 59.000 werknemers) overstijgt de inkomende pendel (45.000 werknemers).

De gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland zijn daarentegen overwegend werkregio's voor economisch-actieve, internationale werknemers. In Amsterdam en Noord-Holland is juist de inkomende pendel hoger dan de uitgaande pendel.

Tabel 2.38 Woon-werkbalans en pendel van internationale werknemers naar woonregio, 2015

	Totaal wonend	Uitgaande pen- del	Inkomende pendel	Totaal werkend	Woon-werk balans
Amsterdam	55.940	22.402	28.989	62.527	6.587
MRA	73.352	58.812	45.146	59.686	-13.666
Noord-Holland	100.824	23.222	36.260	113.862	13.038
Flevoland	9.358	6.320	4.647	7.685	-1.673

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

Inkomende pendel MRA vooral uit andere economische kernregio's

De inkomende pendel van economisch-actieve, internationale werknemers in de MRA in 2015 is overwegend afkomstig uit andere economische kernregio's in Nederland. Het gaat daarbij vooral om Eindhoven, Utrecht, Rotterdam en Den Haag.

De belangrijkste woongemeenten van inkomende, pendelende internationale werknemers in Amsterdam zijn Amstelveen, Den Haag, Haarlem, Utrecht en Rotterdam.

Tabel 2.39 Top 5 woongemeenten inkomende pendel internationale werknemers, 2015

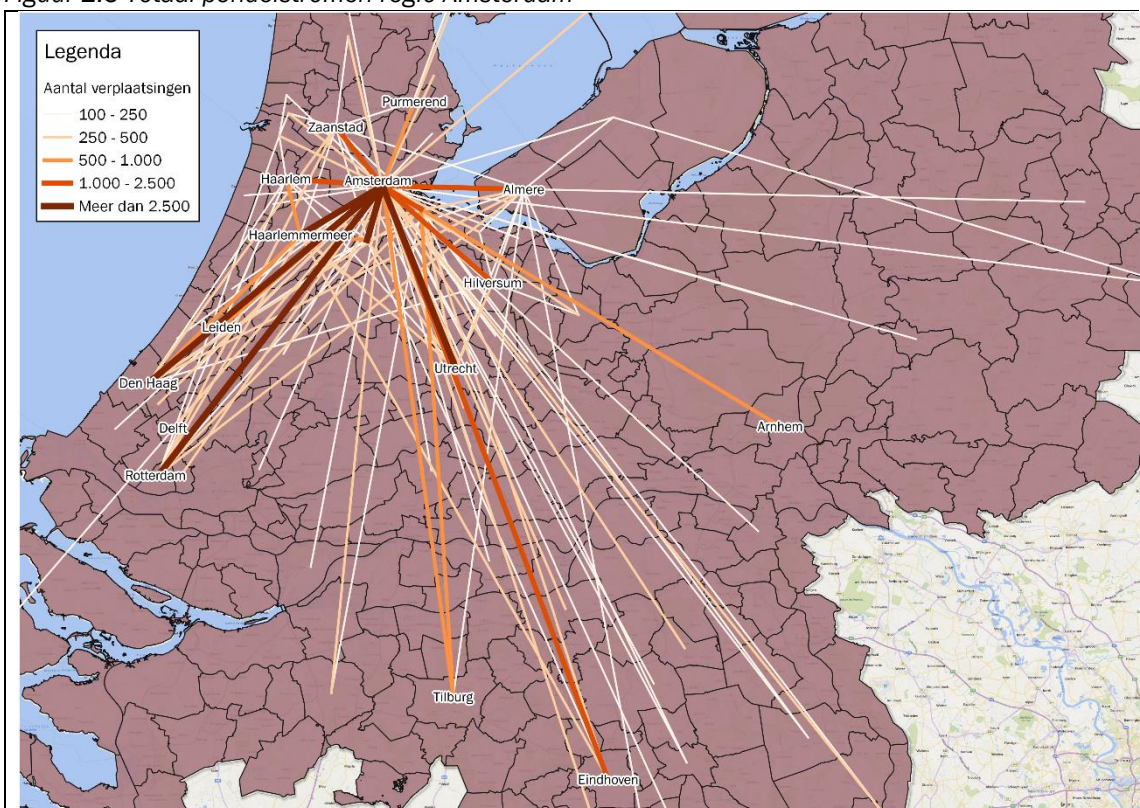
	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
Amsterdam	Amstelveen (3.427; 5%)	's-Gravenhage (2.127; 3%)	Haarlem (1.697; 3%)	Utrecht (1.658; 3%)	Rotterdam (1.596; 3%)
MRA	Eindhoven (2.722; 6%)	Utrecht (2.400; 3%)	Rotterdam (2.305; 3%)	's-Gravenhage (1.963; 2%)	Maastricht (1.260; 1%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

De belangrijkste pendelstromen van internationale werknemers van en naar de regio Amsterdam zijn met steden als Utrecht, Den Haag, Hoofddorp en Rotterdam. Daarnaast spelen Almere, Zaanstad, Haarlem, Hilversum en Eindhoven een belangrijke rol.

Figuur 2.3 Totaal pendelstromen regio Amsterdam

- De figuur toont uitsluitend woon-werkrelaties van ten minste 50 verplaatsingen. Het overzicht is niet uitputtend.

2.9 Inkomen

In MRA en Amsterdam wordt overwegend meer verdiend

Economisch-actieve, internationale werknemers in de MRA en de gemeente Amsterdam verdienen in 2015 overwegend meer dan landelijk gemiddeld. Het aandeel internationale werknemers in deze regio's in de verschillende inkomensklassen van 25.000 euro of meer is (vele malen) hoger dan vergeleken met Nederland totaal.

Tabel 2.40 Inkomensklasse economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Tot 25.000 euro	25.000 tot 50.000 euro	50.000 tot 75.000 euro	75.000 tot 100.000 euro	100.000 euro of meer
Amsterdam	32.278 (42%)	28.800 (37%)	8.368 (11%)	3.039 (4%)	4.937 (6%)
MRA	68.016 (47%)	50.724 (35%)	13.139 (9%)	4.893 (3%)	7.988 (6%)
Noord-Holland	75.403 (49%)	51.883 (34%)	13.234 (9%)	4.919 (3%)	8.037 (5%)
Flevoland	8.531 (64%)	4.305 (32%)	310 (2%)	73 (1%)	166 (1%)
Nederland	364.277 (59%)	186.951 (30%)	36.656 (6%)	12.318 (2%)	19.424 (3%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.9.1 Kenniswerkers

Meer dan helft van internationale kenniswerkers verdient meer dan 50.000 euro

Zo'n 54% van de economisch-actieve, internationale kenniswerkers in de MRA in 2015 verdient 50.000 euro of meer; dit geldt ook voor internationale kenniswerkers in Amsterdam of in Noord-Holland. De lonen voor internationale kenniswerkers in Flevoland zijn, gemiddeld genomen, lager.

Tabel 2.41 Inkomensklasse economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	Tot 25.000 euro	25.000 tot 50.000 euro	50.000 tot 75.000 euro	75.000 tot 100.000 euro	100.000 euro of meer
Amsterdam	-	11.074 (45%)	7.149 (29%)	2.503 (10%)	3.726 (15%)
MRA	-	17.767 (46%)	11.166 (29%)	3.983 (10%)	5.927 (15%)
Noord-Holland	-	17.865 (46%)	11.249 (29%)	4.007 (10%)	5.961 (15%)
Flevoland	-	793 (67%)	248 (21%)	49 (4%)	96 (8%)
Nederland	-	52.886 (50%)	30.228 (28%)	9.614 (9%)	13.857 (13%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.9.2 Arbeidsmigranten

Circa twee derde arbeidsmigranten MRA verdient maximaal 25.000 euro

In de MRA verdient twee derde van het aantal internationale arbeidsmigranten maximaal tot 25.000 euro. In de provincie Flevoland geldt dat voor een groter aandeel internationale arbeidsmigranten.

Tabel 2.42 Inkomensklasse economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	Tot 25.000 euro	25.000 tot 50.000 euro	50.000 tot 75.000 euro	75.000 tot 100.000 euro	100.000 euro of meer
Amsterdam	32.278 (61%)	17.726 (33%)	1.219 (2%)	536 (1%)	1.211 (2%)
MRA	68.016 (64%)	32.957 (31%)	1.973 (2%)	910 (1%)	2.061 (2%)
Noord-Holland	75.403 (66%)	34.018 (30%)	1.985 (2%)	912 (1%)	2.076 (2%)
Flevoland	8.531 (70%)	3.512 (29%)	62 (1%)	24 (0%)	70 (1%)
Nederland	364.277 (71%)	134.064 (26%)	6.428 (1%)	2.704 (1%)	5.567 (1%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.10 Sectoren

Internationale werknemers MRA vooral in detachering- en uitzendbranche werkzaam

Van alle internationale werknemers in de Metropoolregio Amsterdam heeft ruim 70% een baan in een van de top 5-branches. Een volledige lijst van sectoren en de definitie van geaggregeerde sectoren is te vinden in de bijlagen van dit rapport.

Tabel 2.43 Top 5 branche economisch-actieve internationale werknemers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Detachering- en uitzendbranche (38%)	Horeca (10%)	Groothandel (9%)	Zakelijk beheer (7%)	Detailhandel (7%)
Noord-Holland	Detachering- en uitzendbranche (37%)	Horeca (9%)	Groothandel (9%)	Detailhandel (7%)	Zakelijk beheer (6%)
Flevoland	Detachering- en uitzendbranche (52%)	Groothandel (10%)	Zakelijk beheer (8%)	Landbouw en visserij (7%)	Horeca (5%)
Nederland	Detachering- en uitzendbranche (45%)	Groothandel (7%)	Horeca (6%)	Landbouw en visserij (5%)	Detailhandel (4%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.10.1 Kenniswerkers

Detachering- en uitzendbranche en groothandel belangrijkste sectoren voor kenniswerkers

Internationale kenniswerkers in de MRA in 2015 zijn met name actief in de detachering- en uitzendbranche en groothandel. Voor de provincie Noord-Holland geldt een overeenkomstig beeld.

Tabel 2.44 Top 5 branche economisch-actieve internationale kenniswerkers naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Detachering- en uitzendbranche (36%)	Groothandel (13%)	Financiën (10%)	Zakelijk beheer (8%)	Vervoer (6%)
Noord-Holland	Detachering- en uitzendbranche (35%)	Groothandel (13%)	Financiën (10%)	Zakelijk beheer (8%)	Vervoer (6%)
Flevoland	Detachering- en uitzendbranche (27%)	Adviesdiensten (26%)	Zakelijk beheer (9%)	Machines (5%)	Financiën (4%)
Nederland	Detachering- en uitzendbranche (28%)	Groothandel (11%)	Onderwijs (8%)	Financiën (6%)	Zakelijk beheer (6%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

2.10.2 Arbeidsmigranten

Detachering- en uitzendbranche en horeca belangrijkste sectoren voor kenniswerkers

Internationale arbeidsmigranten in de MRA in 2015 zijn met name actief in de detachering- en uitzendbranche en horeca. Voor de provincie Noord-Holland geldt een overeenkomstig beeld.

Tabel 2.45 Top 5 branche economisch-actieve internationale arbeidsmigranten naar werkregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Detachering- en uitzendbranche (38%)	Horeca (13%)	Detailhandel (9%)	Groothandel (7%)	Zakelijk beheer (7%)
Noord-Holland	Detachering- en uitzendbranche (38%)	Horeca (12%)	Detailhandel (9%)	Groothandel (8%)	Zakelijk beheer (6%)
Flevoland	Detachering- en uitzendbranche (54%)	Groothandel (8%)	Landbouw en visserij (8%)	Zakelijk beheer (7%)	Horeca (5%)
Nederland	Detachering- en uitzendbranche (49%)	Horeca (8%)	Groothandel (6%)	Landbouw en visserij (6%)	Detailhandel (4%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3 Internationale zelfstandigen

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de internationale zelfstandigen. Daarbij stellen we onder meer het volgende aan de orde: aantal internationale zelfstandigen, regionale spreiding, sectoren en omzet.

Definities: dit hoofdstuk gaat nader in op internationale zelfstandigen. Met internationale zelfstandigen wordt hier bedoeld:

- **Internationale zelfstandigen:** personen afkomstig uit het buitenland met alleen een buitenlandse paspoort die als natuurlijk persoon (zonder personeel) aangifte doet van omzetbelasting (BTW).

Een nadere toelichting op de aanpak van het onderzoek, methode, databronnen etc. is opgenomen in de bijlagen van dit rapport.

3.1 Aantal internationale zelfstandigen

In 2014 forse daling aantal internationale zelfstandigen

In 2014 waren er in de MRA ruim 8.700 internationale zelfstandigen actief. Dit is een daling van 42 procent ten opzichte van 2013. In 2015 is er weer een groei te zien in het aantal internationale zelfstandigen, maar het aantal zelfstandigen is lager dan het aantal zelfstandigen in 2013.

Tabel 3.1 Aantal economisch-actieve internationale zelfstandigen (per 31/12), naar bedrijfsvestingsregio, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	4.404	5.225 (+19%)	6.440 (+23%)	7.750 (+20%)	9.426 (+22%)	5.648 (-40%)	6.316 (+12%)
MRA	7.232	8.592 (+19%)	10.494 (+22%)	12.552 (+20%)	15.126 (+21%)	8.728 (-42%)	9.867 (+13%)
Noord-Holland	7.476	8.882 (+19%)	10.806 (+22%)	12.822 (+19%)	15.394 (+20%)	9.038 (-41%)	10.242 (+13%)
Flevoland	472	577 (+22%)	712 (+23%)	894 (+26%)	1.117 (+25%)	444 (-60%)	481 (+8%)
Nederland	24.772	29.475 (+19%)	35.696 (+21%)	42.523 (+19%)	51.009 (+20%)	27.448 (-46%)	31.111 (+13%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.1.1 Leeftijd

Ruim twee derde van de internationale zelfstandigen is tussen de 25 en 45 jaar

Van de internationale werknemers in de MRA is 34 procent tussen de 25 en 35 jaar. Nog eens 35 procent is tussen de 35 en 45 jaar. De leeftijdsverdeling in de MRA is vergelijkbaar met die in Amsterdam, Noord-Holland en Nederland.

Tabel 3.2 Leeftijd internationale zelfstandigen naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	15 tot 25 jaar	25 tot 35 jaar	35 tot 45 jaar	45 tot 55 jaar	55 tot 67 jaar
Amsterdam	449 (7%)	2.200 (35%)	2.231 (35%)	1.063 (17%)	373 (6%)
Metropoolregio Amsterdam	620 (6%)	3.350 (34%)	3.501 (35%)	1.750 (18%)	646 (7%)
Noord-Holland	660 (6%)	3.462 (34%)	3.600 (35%)	1.831 (18%)	689 (7%)
Flevoland	19 (4%)	151 (31%)	174 (36%)	104 (22%)	33 (7%)
Nederland	1.887 (6%)	10.067 (32%)	10.786 (35%)	5.977 (19%)	2.394 (8%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.1.2 Geslacht

Grootse deel internationale zelfstandigen is man

Ruim 60 procent van de internationale zelfstandigen in de MRA is man. Dit aandeel is vergelijkbaar voor Amsterdam, Noord-Holland en Flevoland. Vergeleken met Nederland kent de MRA relatief meer vrouwelijke, internationale zelfstandigen.

Tabel 3.3 Geslacht internationale zelfstandigen naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Mannen	Vrouwen	Onbekend	Totaal
Amsterdam	3.685 (58%)	2.631 (42%)	-	6.316
Metropoolregio Amsterdam	6.078 (62%)	3.789 (38%)	-	9.867
Noord-Holland	6.296 (61%)	3.946 (39%)	-	10.242
Flevoland	291 (60%)	190 (40%)	-	481
Nederland	20.919 (67%)	10.190 (33%)	2	31.111

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.1.3 Nationaliteit

Internationale zelfstandigen met name van Poolse afkomst

Van de internationale zelfstandigen in de MRA heeft ruim 10 procent de Poolse nationaliteit. Daarnaast is een belangrijk deel van de internationale zelfstandigen afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, Turkije en Bulgarije.

Tabel 3.4 Top 5 herkomstlanden economisch-actieve internationale zelfstandigen, naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
Amsterdam	VK (692; 11%)	Turkije (550; 9%)	Duitsland (495; 8%)	Bulgarije (466; 7%)	Italië (406; 6%)
Metropoolregio Amsterdam	Polen (1.250; 13%)	Verenigd Koninkrijk (990; 10%)	Turkije (844; 9%)	Bulgarije (763; 8%)	Duitsland (713; 7%)
Noord-Holland	Polen (1.332; 13%)	Verenigd Koninkrijk (1.040; 10%)	Turkije (871; 9%)	Bulgarije (792; 8%)	Duitsland (743; 7%)
Flevoland	Polen (89; 19%)	Duitsland (42; 9%)	Turkije (39; 8%)	Roemenië (32; 7%)	Spanje (31; 6%)
Nederland	Polen (6.038; 19%)	Duitsland (2.815; 9%)	Turkije (2.786; 9%)	Bulgarije (2.723; 9%)	Verenigd Koninkrijk (2.287; 7%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.1.4 Burgerlijke staat

Merendeel van internationale zelfstandigen is niet gehuwd of samenwonend

Van de internationale zelfstandigen in de MRA is bijna 60 procent niet gehuwd of samenwonend; in Nederland totaal is dit aandeel (iets) lager: 54 procent.

Tabel 3.5 Burgerlijke staat economisch-actieve internationale zelfstandigen naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Gehuwd	Samenwonend	Niet gehuwd/samenwonend
Amsterdam	1.844 (29%)	289 (5%)	4.183 (66%)
Metropoolregio Amsterdam	3.445 (35%)	557 (6%)	5.865 (59%)
Noord-Holland	3.590 (35%)	608 (6%)	6.044 (59%)
Flevoland	225 (47%)	40 (8%)	216 (45%)
Nederland	12.372 (40%)	1.962 (6%)	16.777 (54%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.1.5 Woning: huur of koop

Grootste aandeel internationale zelfstandige woont in huurwoning

In de MRA woont 85 procent van de internationale zelfstandigen in een huurwoning.

Tabel 3.6 Type woning economisch-actieve internationale zelfstandigen naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Koopwoning	Huurwoning
Amsterdam	819 (13%)	5.497 (87%)
Metropoolregio Amsterdam	1.483 (15%)	8.384 (85%)
Noord-Holland	1.552 (15%)	8.690 (85%)
Flevoland	99 (21%)	382 (79%)
Nederland	4.487 (14%)	26.624 (86%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.2 Regionale spreiding internationale zelfstandigen: wonen

Amsterdam populairste woongemeente bij internationale zelfstandigen in MRA

Van de internationale zelfstandigen in de MRA woont 64 procent in de gemeente Amsterdam. Daarnaast wonen internationale zelfstandigen vooral in de gemeenten Haarlem, Zaanstad, Hilversum en Haarlemmermeer. In totaal woont ruim 80 procent van alle internationaal zelfstandigen in de top-5 woongemeenten van de regio.

Tabel 3.7 Top 5 woongemeenten economisch-actieve internationale zelfstandigen naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
MRA	Amsterdam (6.316; 64%)	Haarlem (617; 6%)	Zaanstad (384; 4%)	Hilversum (358; 4%)	Haarlemmermeer (296; 3%)
Noord-Holland	Amsterdam (6.316; 62%)	Haarlem (617; 6%)	Zaanstad (384; 4%)	Hilversum (358; 4%)	Haarlemmermeer (296; 3%)
Flevoland	Almere (280; 58%)	Lelystad (111; 23%)	Dronten (52; 11%)	Noordoostpolder (22; 5%)	Zeewolde (14; 3%)
Nederland	Noord-Holland (10.242; 34%)	Zuid-Holland (10.117; 34%)	Noord-Brabant (2.823; 9%)	Utrecht (1.763; 6%)	Gelderland (1.379; 5%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.3 Sectoren

Ruim 40 procent van de internationale zelfstandigen werkzaam in persoonlijke diensten

In de MRA is 42 procent van de internationale zelfstandigen werkzaam in de sector persoonlijke diensten. Daarnaast is ook een groot deel werkzaam in de detacherings- en uitzendbranche (21%).

Tabel 3.8 Top 5 branche economisch-actieve internationale zelfstandigen naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Positie 1	Positie 2	Positie 3	Positie 4	Positie 5
Amsterdam	Persoonlijke diensten (45%)	Detachering- en uitzendbranche (25%)	Bouwnijverheid (6%)	Detailhandel (5%)	Facilitaire diensten (4%)
MRA	Persoonlijke diensten (42%)	Detachering- en uitzendbranche (21%)	Bouwnijverheid (9%)	Detailhandel (6%)	Facilitaire diensten (5%)
Noord-Holland	Persoonlijke diensten (43%)	Detachering- en uitzendbranche (21%)	Bouwnijverheid (9%)	Detailhandel (6%)	Facilitaire diensten (5%)
Flevoland	Persoonlijke diensten (38%)	Detachering- en uitzendbranche (14%)	Detailhandel (12%)	Bouwnijverheid (10%)	Horeca (7%)
Nederland	Persoonlijke diensten (36%)	Detachering- en uitzendbranche (16%)	Bouwnijverheid (13%)	Detailhandel (7%)	Horeca (5%)

* Het gaat in deze tabel om een top 5. De rijen tellen hierdoor niet op tot 100%.

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

3.4 Omzet

Totale omzet zelfstandigen in MRA ruim €475 miljoen

De 9.867 internationale zelfstandigen in de MRA zetten in 2015 in totaal ruim €475 miljoen om. Dat is bijna een derde (29%) van de totale omzet van internationale zelfstandigen in Nederland (€1,6 miljard). De totale omzet in Noord-Holland is met €486 miljoen nagenoeg gelijk aan dat van de MRA, in Flevoland is dit €29 miljoen. De gemiddelde jaarlijkse omzet per zelfstandige in de MRA ligt met €57.100 hoger dan het Nederlandse gemiddelde (€52.800).

Circa 1 op de 3 zelfstandigen heeft een omzet tussen de €10.000 en €30.000

De meeste zelfstandigen in de MRA zetten jaarlijks €10.000 tot €30.000 om (33%). Een bijna vergelijkbaar aandeel (30%) heeft een jaaromzet tussen de €30.000 en €100.000.

Tabel 3.9 Jaaromzet economisch-actieve internationale zelfstandigen, naar bedrijfsvestigingsregio, 2015

	Tot 3.000 euro	3.000 tot 10.000 euro	10.000 tot 30.000 euro	30.000 tot 100.000 euro	100.000 tot 300.000 euro	300.000 euro of meer
Amsterdam	712 (11%)	1.157 (18%)	2.080 (33%)	1.859 (29%)	403 (6%)	105 (2%)
MRA	1.053 (11%)	1.701 (17%)	3.223 (33%)	2.941 (30%)	756 (8%)	193 (2%)
Noord-Holland	1.061 (10%)	1.762 (17%)	3.348 (33%)	3.109 (30%)	772 (8%)	190 (2%)
Flevoland	53 (11%)	79 (16%)	129 (27%)	155 (32%)	48 (10%)	17 (4%)
Nederland	3.164 (10%)	4.749 (15%)	9.796 (31%)	10.108 (32%)	2.608 (8%)	686 (2%)

Bron: gegevens Belastingdienst. Bewerking en analyse: Decisio.

4 Overall analyse en conclusies

In dit hoofdstuk komen een aantal conclusies en ontwikkelingen aan bod voor de onderzochte populaties in de Amsterdamse regio. Per populatie zijn hierna, samenvattend, de belangrijkste uitkomsten op een rij gezet.

4.1 Internationale werknemers

Aantal economisch-actieve internationale werknemers MRA neemt toe

In 2015 telde de gemeente Amsterdam ruim 77.400 economisch-actieve internationale werknemers. Dit is meer dan de helft van alle internationale werknemers in de MRA. Ten opzichte van 2013 is het aantal economisch-actieve internationale werknemers in de gemeente Amsterdam met bijna 50% gegroeid. De groei in de MRA in dezelfde periode was lager, namelijk 38%. In Nederland bedroeg de groei ten opzichte van 2013 31%.

Gemiddelde jaarlijkse groei in Amsterdam ruim 10 procent

In de stad Amsterdam lag de gemiddelde jaarlijkse groei met 10,6% hoger dan het gemiddelde in de provincie Noord-Holland (8,7%).

Aanhoudende groei aantal economisch-actieve, internationale kenniswerkers in Amsterdam

Het aantal economisch-actieve, internationale kenniswerkers blijft toenemen. Van de populatie internationale werknemers in Amsterdam is in 2015 1 op 3 kenniswerker. Het aandeel internationale kenniswerkers in Amsterdam is hoger dan in de MRA, provincie Noord-Holland of landelijk. Daar is het aandeel economisch-actieve, internationale kenniswerkers respectievelijk 27%, 25% en 17%. In Nederland bedraagt in 2015 het aandeel kenniswerkers 17%.

Overwegend Polen in de MRA; Britten in Amsterdam

In 2015 is een op de tien internationale werknemers in de stad Amsterdam afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk; bijna evenveel internationale werknemers in 2015 zijn afkomstig uit Duitsland. Het beeld van herkomst van internationale werknemers is daarmee gelijk aan het beeld in 2013.

Op MRA-niveau hebben de meeste economisch-actieve internationale werknemers (17%) de Poolse nationaliteit, met het Verenigd Koninkrijk op een tweede plek.

Internationale kenniswerker overwegend afkomstig uit Verenigd Koninkrijk

In 2015 is de internationale kenniswerker in de MRA overwegend uit het Verenigd Koninkrijk. Andere, belangrijke herkomstlanden van internationale kenniswerkers in de MRA in 2015 zijn Duitsland, Frankrijk, Italië en Spanje. Het beeld van herkomstlanden van internationale kenniswerkers in de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland is grotendeels overeenkomstig. Belangrijk onderscheid met het beeld van Nederland is dat de Amsterdamse regio minder internationale werknemers vanuit België aantrekt.

Internationale arbeidsmigrant in MRA voornamelijk afkomstig uit Polen

In 2015 is de economisch-actieve, internationale arbeidsmigrant voornamelijk afkomstig uit Polen; 22%. Het aandeel Polen in de gemeente Amsterdam in 2015 is fors lager; 9%. Naast Polen zijn in de MRA Duitsland, Turkije, Verenigd Koninkrijk en Italië belangrijke herkomstlanden van internationale arbeidsmigranten.

Amsterdam banenmotor MRA; Almere belangrijkste werklocatie in Flevoland

Ruim 50% van alle internationale werknemers in de MRA in 2015 is werkzaam in de gemeente Amsterdam. Daarnaast zijn Haarlemmermeer en Diemen belangrijke werklocaties in de MRA (in de provincie Noord-Holland). Een mogelijke verklaring daarvoor is dat er relatief veel uitzendbureaus in Diemen zijn gevestigd, zoals Randstad.

Amsterdam en Amstelveen belangrijkste woonlocaties in de MRA

In 2015 zijn de gemeenten Amsterdam en Amstelveen de belangrijkste woonlocaties voor economisch-actieve, internationale werknemers. In Flevoland zijn de belangrijkste woonlocaties de gemeenten Almere en Lelystad.

Internationale werknemers MRA vooral in detachering- en uitzendbranche werkzaam

Van alle internationale werknemers in de Metropoolregio Amsterdam heeft ruim 70% een baan in een van de top 5-branches.

4.2 Internationale zelfstandigen

In 2014 forse daling aantal internationale zelfstandigen

In 2014 waren er in de MRA ruim 8.700 internationale zelfstandigen actief. Dit is een daling van 42 procent ten opzichte van 2013. In 2015 is er weer een groei te zien in het aantal internationale zelfstandigen, maar het aantal zelfstandigen is lager dan het aantal zelfstandigen in 2013. Mogelijk dat de sterke daling in 2014 te maken heeft met wijzigingen in de regelgeving rondom zelfstandigen en de economische crisis rondom 2013/2014.

Amsterdam populairste woongemeente bij internationale zelfstandigen in MRA

Van de internationale zelfstandigen in de MRA woont 64 procent in de gemeente Amsterdam. Daarnaast wonen internationale zelfstandigen vooral in de gemeenten Haarlem, Zaanstad, Hilversum en Haarlemmermeer. In totaal woont ruim 80 procent van alle internationaal zelfstandigen in de top-5 woongemeenten van de regio.

Ruim 40 procent van de internationale zelfstandigen werkzaam in persoonlijke diensten

In de MRA is 42 procent van de internationale zelfstandigen werkzaam in de sector persoonlijke diensten. Daarnaast is ook een groot deel werkzaam in de detacherings- en uitzendbranche (21%).

Bijlage 1: verantwoording

B1.1 Aanpak van het onderzoek

Het onderzoek en bijbehorende analyses zijn uitgevoerd door Decisio | Economisch onderzoek en Advies te Amsterdam in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en negen expatcenters in Nederland.

Gegevensbronnen

Voor het onderzoek zijn door Decisio diverse gegevensbronnen geraadpleegd. Het gaat daarbij om de volgende bronnen:

- **Fiscale Loon Gegevens (FLG):** betreft gegevens afkomstig van de Belastingdienst. De informatie betrof gegevens over economisch-actieve, internationale werknemers in Nederland. De gegevens zijn met toestemming van het ministerie van Financiën en met medewerking van de Belastingdienst eenmalig voor dit onderzoek ter beschikking gesteld. Direct tot een individu te herleiden gegevens zijn in de verstrekte datasets versleuteld tot een niet tot een persoon te herleiden waarde. Het bestand bevat gegevens over alle internationale werknemers die door het verrichten van actieve arbeid bij een in Nederland gevestigde werkgever loonheffing hebben aan de Belastingdienst. De arbeids- of verblijfsduur van de desbetreffende personen is daarbij geen onderscheidend criteria: of een persoon nu 1 dag of 1 jaar heeft gewerkt; zolang deze persoon loonheffing heeft betaald, is deze opgenomen in de FLG van de Belastingdienst⁵.
- **Omzetbelasting:** betreft gegevens afkomstig van de Belastingdienst. De informatie betrof gegevens over economisch-actieve, internationale zelfstandigen in Nederland. De gegevens zijn met toestemming van het ministerie van Financiën en met medewerking van de Belastingdienst eenmalig voor dit onderzoek ter beschikking gesteld. Direct tot een individu te herleiden gegevens zijn in de verstrekte datasets versleuteld tot een niet tot een persoon te herleiden waarde.
- **Gegevens internationale studenten:** de gegevens over internationale studenten zijn verkregen door tussenkomst en medewerking van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Direct tot een individu te herleiden gegevens zijn in de verstrekte datasets versleuteld tot een niet tot een persoon te herleiden waarde.
- **Gegevens Probas:** met toestemming en medewerking van het ministerie van Buitenlandse Zaken zijn gegevens verkregen uit het meldingenregister protocolaire basisadministratie (Probas). Probas registreert gegevens van medewerkers van in Nederland gevestigde ambassades, consulaten en 34 internationale organisaties.

⁵ PS: vanaf begin 2014 geldt de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). Deze registratie geldt voor personen die niet of korter dan 4 maanden in Nederland verblijven en een relatie hebben met een Nederlandse overheidsinstelling: zoals de Belastingdienst. Voor toekomstig onderzoek is de RNI niet toepassing: zolang internationale personen, waaronder niet-ingezetenen, in Nederland werken en loonheffing betalen zullen zij opgenomen zijn in de FLG van de Belastingdienst.

Dataverwerking en –analyses

Alle verkregen brongegevens zijn door Decisio verwerkt en geanalyseerd. Om tot analyseerbare gegevens te komen zijn de volgende controle- en verwerkingstappen uitgevoerd (deze stappen hebben vooral betrekking tot het gegevensbestand met Fiscale Loon Gegevens):

- **Controle looncodes actieve arbeid:** in het FLG-bestand zijn gegevens met betrekking tot looncodes (anders dan 11 t/m 17 conform registratie Belastingdienst) voor niet-actieve arbeid (bijv. uitkeringen etc.) verwijderd (indien aanwezig).
- **Leeftijdscategorie 15 t/m 67 jaar:** in het FLG-bestand zijn gegevens met betrekking tot werknemers die jonger waren dan 15 jaar of ouder waren dan 67 jaar van het betreffende onderzoeksjaar verwijderd.
- **Nul of negatief fiscaal loon:** in het FLG-bestand zijn contracten met nul of negatief fiscaal loon uit de dataset verwijderd.
- **Nationaliteit onbekend:** indien in het FLG-bestand werknemers waren opgenomen met een onbekende nationaliteit dan zijn deze verwijderd uit de datasets.
- **Conversie van ‘contracten’ naar ‘personen’:** de basisdata van een FLG-bestand bestaat uit contracten. Immers, een persoon kan op jaarbasis meer dan een arbeidscontract hebben. Ten behoeve van analysedoeleinden is op enig moment in de dataverwerking een omslag gemaakt van ‘contracten’ naar ‘personen’. Daarbij is de keuze gemaakt om per persoon de gegevens van dat contract te handhaven waarvoor de betreffende persoon in het betreffende onderzoek jaar het hoogste fiscale loon heeft ontvangen.
- **Berekeningen:** aan de basisdata van het FLG-bestand is nieuwe data toegevoegd op basis van de volgende berekeningen:
 - Totaal aantal contracten per internationale werknemer
 - Totaal verdiende loon als optelsom van alle contracten in het betreffende jaar
 - Totaal aantal SV-dagen als optelsom van allen contracten in het betreffende jaar
 - Contractduur op basis van begin- en einddatum van contract waarvoor de persoon in het betreffende jaar het hoogste fiscale loon heeft ontvangen
 - Totaal fiscale loon op jaarbasis berekend op basis van contract met hoogste fiscale loon en aantal SV-dagen
- **Regionale indelingen:** op basis van de basisdata van het FLG-bestand over woon- en werkpostcodes zijn diverse, aanvullende regionale indelingen toegevoegd:
 - Wonen: gemeente, provincie, regio, grootstedelijke agglomeratie en stadsgewest
 - Werken: idem
- **Onderscheid totale populatie:** in de rapportage gaan we in op de totale populatie economisch-actieve, internationale werknemers; tevens wordt in de rapportage gesproken over het aantal economisch-actieve kenniswerkers en het aantal economisch-actieve arbeidsmigranten. Beide groepen (kenniswerkers en arbeidsmigranten) zijn altijd verbijzondering van de totale populatie economisch-actieve, internationale werknemers.

B1.2 Gehanteerde definities

In het onderzoek worden diverse begrippen gehanteerd waarvoor de volgende definities gelden:

- **Economisch-actieve, internationale werknemer:** een economisch-actieve, internationale werknemer is een persoon (in de leeftijdscategorie 15 t/m 66 jaar) in loondienst bij een in Nederland gevestigde organisatie waarvoor loonheffing is betaald aan de Belastingdienst. Daarnaast geldt dat deze persoon *alleen een buitenlandse nationaliteit* heeft; oftewel deze persoon heeft niet de Nederlandse nationaliteit. De argumentatie voor deze definitie is dat met het onderzoek beoogd is om de populatie internationale werknemers zo allesomvattend mogelijk in kaart brengen. Daarbij is er rekening mee gehouden dat de persoon wel tot de beroepsbevolking (leeftijdscriterium⁶) behoort, niet economisch-*inactief*⁷ is en niet het Nederlands paspoort bezit⁸.
- **Kenniswerker:** een kenniswerker is een economisch-actieve werknemer. Daarnaast is voor kenniswerkers een minimale looneis gesteld (criterium 1: fiscaal loon/loon voor belastingen) voor twee leeftijdsgroepen en een minimaal aantal SV-dagen (Sociale Verzekeringen) (criterium 2: als representant van de arbeidsduur). De minimale (fiscale) looneisen per jaar per leeftijdsgroep zijn:

Leeftijd	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
< 30 jaar	€ 25.198	€ 25.761	€ 25.985	€ 26.605	€ 27.109	€ 26.926	€ 27.860
≥ 30 jaar	€ 34.361	€ 35.128	€ 35.433	€ 35.867	€ 36.407	€ 36.723	€ 38.003

De bedragen voor de minimale *fiscale* looneis per jaar per leeftijdsgroep zijn ontleend aan de *bruto* loonbedragen per jaar zoals gepubliceerd in de Kennismigrantenregeling (of '30 procent regeling'). Voor berekening van de *fiscale* loonsom is 70% genomen van de *bruto* loonbedragen per jaar (zoals bekend per jaar en per leeftijdsgroep in de Kennismigrantenregeling) (criterium 1). Als weerspiegeling van de arbeidsduur is uitgegaan van tenminste 87 SV-dagen (gelijk aan 4 maanden) (criterium 2). In diverse publicaties op het vlak van de internationale arbeidsmarkt worden uiteenlopende definities gehanteerd voor 'kenniswerker'. De 'kenniswerker' is daarmee niet een vast omrand begrip: al naar gelang de doelstellingen van de verschillende onderzoeken variëren de criteria die gehanteerd worden om de 'kenniswerker' te duiden. In onderhavig onderzoek is een relatief ruime definitie gehanteerd voor het begrip 'kenniswerker' vanwege de overall insteek van onderhavig onderzoek om de populatie internationale werknemers zo allesomvattend mogelijk in kaart te brengen. Andere onderzoeken⁹ hanteren aanvullende criteria zoals beroep, opleidingsniveau of andere inkomensnormen per leeftijdsgroep.

⁶ Normaliter de leeftijdscategorie 15 tot en met 64 jaar, echter in verband met de wijziging van de pensioenge-rechtigde leeftijd (67 jaar) is in dit onderzoek uitgegaan van de leeftijdscategorie 15 tot en met 66 jaar.

⁷ Niet economisch-actief is bijvoorbeeld: met pensioen, Ziektewet, bijstandsuitkering etc. De economisch-inactieve, internationale werknemers vormen niet de doelgroep van de regionale expatcenters.

⁸ Indien de persoon wel een Nederlands paspoort bezit, is er verondersteld dat de persoon de intentie heeft gehad zich permanent in Nederland te vestigen.

⁹ Bijvoorbeeld: PBL, 2014: Buitenlandse kenniswerkers in Nederland, waar werken en wonen ze en waarom?

- **Arbeidsmigrant:** een arbeidsmigrant is een economisch-actieve, internationale werknemer. Indien een economisch-actieve, internationale werknemer geen kenniswerker is (zie voorgaande definitie) dan is deze persoon gerekend tot de groep 'arbeidsmigranten'. PS: het kan voorkomen dat een arbeidsmigrant een inkomen verdiend heeft dat valt binnen de definitie van een 'kenniswerker' (zie voorgaande definitie). Echter, in voorkomende gevallen is er toch sprake van een arbeidsmigrant omdat voor deze persoon niet voldaan wordt aan het tweede criterium: een arbeidsduur (aantal SV-dagen) van minimaal 4 maanden.
- **Instroom:** met instroom wordt bedoeld dat een internationale werknemer economisch-actief wordt/is. Oftewel, er vindt afdracht van loonheffing aan de Belastingdienst plaats. Instroom betekent derhalve niet altijd dat een internationale werknemer instroomt in Nederland; het kan namelijk ook zijn dat de internationale werknemer al in Nederland gevestigd is maar van economisch-inactief economisch-actief wordt.
- **Uitstroom:** met uitstroom wordt bedoeld dat een internationale werknemers economisch-inactief wordt/is (zie ook voorgaande definitie van 'instroom').
- **Duur economische activiteit:** de periode waarin daadwerkelijk loonheffing wordt betaald door de economisch-actieve, internationale werknemer.
- **Internationale studenten:** personen afkomstig uit het buitenland met alleen een buitenlandse paspoort die onderwijs volgen aan een publiek gefinancierde onderwijsinstelling in Nederland.
- **Internationale zelfstandigen:** personen afkomstig uit het buitenland met alleen een buitenlandse paspoort die als natuurlijk persoon (zonder personeel) aangifte doet van omzetbelasting (BTW).
- **Werkregio:** de regio (gemeenten, provincie, afgebakende regio) waar de internationale werknemer (of student, of zelfstandige) werkzaam is.
- **Woonregio:** de regio (gemeenten, provincie, afgebakende regio) waar de internationale werknemer (of student, of zelfstandige) woonachtig is.
- **De woon-werkbalans (of pendelbalans):** van een regio duidt het verschil tussen enerzijds het aantal economisch-actieve internationale werknemers werkzaam in een regio, en anderzijds het aantal economisch-actieve internationale werknemers woonachtig in een regio. Het gaat hierbij uitsluitend om internationale werknemers met een bekende woonlocatie in Nederland; werknemers met een onbekende/buitenlandse woonregio zijn buiten beschouwing gelaten. Het aantal economisch-actieve internationale werknemers kan hierdoor afwijken van de aantallen in paragraaf 2.6. De woon-werkbalans is berekend door het aantal economisch-actieve, internationale werknemers in een regio te verminderen met het aantal economisch-actieve, internationale inwoners van diezelfde regio. Het verschil duidt of een regio overwegend een werk- dan wel woonregio is.
- **Inkomende pendel:** dit zijn werknemers die buiten de regio wonen, maar in de regio werken.
- **Uitgaande pendel:** bestaat uit inwoners van een regio die werken buiten de regio. Is de uitgaande pendel groter dan de inkomende pendel, dan werken meer inwoners buiten de eigen regio dan dat er werknemers van buiten de regio in de regio werkzaam zijn.
- **Geprivilegieerden:** geprivilegieerden zijn economisch-actieve, internationale personen (15 t/m 66 jaar) die werkzaam zijn bij een ambassade, consulaat of een van de internationale organisaties¹⁰

¹⁰<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ambassades-consulaten-en-overige-vertegenwoordigingen/internationale-organisaties>

in Nederland. Geprivilegieerden zijn niet opgenomen in de FLG-data van de Belastingdienst. Gegevens zijn ontleend aan de Probas-registratie (Ministerie BuZa).

B1.3 Regio-indelingen

In de diverse regio-rapporten die in het kader van dit onderzoek zijn opgesteld zijn verschillende regio-indelingen gehanteerd. Deze regio-indelingen zijn:

MRA	Regio Food Valley	Rotterdam	Regio Haaglanden	Leidse regio
(gemeenten):	(gemeenten):	Werkgebied R'dam Partners	(gemeenten):	(gemeenten):
Aalsmeer	Wageningen	postcodes):	Den Haag	Leiden
Almere	Ede	2901 - 2909	Zoetermeer	Leiderdorp
Amstelveen	Nijkerk	2911 - 2914	Westland	Oegstgeest
Amsterdam	Scherpenzeel	2921 - 2941	Delft	Voorschoten
Beemster	Renswoude	2951 - 2977	L'dam-Voorburg	Zoeterwoude
Beverwijk	Barneveld	2981 - 2989	Pijnacker-Nootdorp	Katwijk
Blaricum	Rhenen	2291 - 2995	Rijswijk	
Bloemendaal	Veenendaal	3011 - 3089	Wassenaar	
Bussum		3111 - 3125	Midden-Delfland	
Diemen		3131 - 3139		
Edam-Volendam		3141 - 3146	Regio 070	
Haarlem		3150 - 3151	(gemeenten):	
H'liede-Spaarnwoude		3155 - 3156	Den Haag	
Haarlemmermeer		3161 - 3176	L'dam-Voorburg	
Heemskerk		3180 - 3199	Rijswijk	
Heemstede		3201 - 3299	Wassenaar	
Hilversum				
Huizen			Regio 015	
Landsmeer			(gemeenten):	
Laren			Delft	
Lelystad				
Muiden				
Naarden				
Oostzaan				
Ouder-Amstel				
Purmerend				
Uitgeest				
Uithoorn				
Velsen				
Waterland				
Weesp				
Wijdmeren				
Wormerland				
Zaanstad				
Zandvoort				
Zeevang				

Bijlage 2: Overzicht sectoren

In de analyse onderscheiden we 28 sectoren. In dit overzicht laten we zien hoe deze sectoren zich verhouden tot de branchecodes van de Belastingdienst en geven we enkele voorbeelden van branches die onder een bepaalde sector vallen. Een aandachtspunt hierbij is dat branchecodes van de Belastingdienst uit 4 cijfers bestaan, terwijl we hier alleen de eerste 2 cijfers van deze codes presenteren. We onderscheiden de volgende sectoren:

- Landbouw en visserij (branchecodes 01 t/m 03 in de database): o.a. Akkerbouwbedrijven, Pluimvee- en gevogeltefokkerijen, Groentekwekerijen, Bosexploitatie en -beheer, Visteelt.
- Delfstoffenwinning (branchecodes 12 t/m 19 in de database): o.a. Aardgaswinning, Aardolie- en aardgasexploratie, Zoutwinning)
- Voedingsmiddelen (branchecodes 20 t/m 21 in de database): o.a. Slachthuizen, Zuivel- en melkproductenfabrieken, Cacao- en chocoladefabrieken, Deegwarenfabrieken etc.
- Overige industrie (branchecodes 21 en 38 t/m 39 in de database): o.a. Sigarettenfabrieken (branchecode 21) en Orthopedische en prothese-artikelen-fabrieken, Muziekinstrumentenfabrieken, Sportartikelenfabrieken etc.
- Textiel, lederwaren (branchecodes 22 t/m 24 in de database): o.a. Textielblekerijen, -ververijen, -drukkerijen, Linoleum- en viltzeilfabrieken, Schoenfabrieken etc.
- Hout, bouwmaterialen, glas (branchecodes 25 t/m 32 in de database): o.a. Timmerfabrieken, Meubelstofeerderijen, Natuursteenbewerkingsbedrijven etc.
- Papier, uitgeverijen, drukkerijen (branchecodes 26 t/m 27 in de database): o.a. Papier- en kartonfabrieken, Diepdrukkerijen, Boekuitgeverijen etc.
- Chemie en kunststof (branchecodes 28 t/m 31 in de database): o.a. Aardolieraffinaderijen, Kunstmeststoffenfabrieken, Drukinktfabrieken, Rubberbandenfabrieken etc.
- Metaal en metaalproducten (branchecodes 33 t/m 34 in de database): o.a. Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven, Smederijen, Lasinrichtingen etc.
- Machines (branchecode 35 in de database): o.a. Verpakkingsmachinefabrieken, Machine-onderdelenfabrieken, Machinereparatiebedrijven etc.
- Elektrische apparaten (branchecode 36 in de database): o.a. Elektrische draad- en kabel-fabrieken, Fabrieken van radio- en televisie-ontvangapparaten, etc.
- Transportmiddelen (branchecode 37 in de database): o.a. Carrosseriefabrieken, Wagonbouw en spoorwegwerkplaatsen, Vliegtuigbouw- en vliegtuigreparatiebedrijven, etc.
- Nutsbedrijven (branchecode 40 in de database): o.a. Elektriciteitsproductiebedrijven, Gasdistributiebedrijven, Waterdistributiebedrijven etc.
- Bouwnijverheid (branchecodes 51 t/m 52 in de database): o.a. Betonijzervlechtersbedrijven, Slopersbedrijven (bouwwerken), Stukadoorsbedrijven, Isolatiebedrijven etc.
- Groothandel (branchecodes 61 t/m 64 in de database): Groothandels in allerlei artikelen.
- Detailhandel (branchecodes 65 t/m 66 en 68 in de database): Detailhandels in allerlei artikelen.
- Horeca (branchecode 67 in de database): o.a. Viskramen, Koffiehuizen, Hotels, Pensions etc.
- Vervoer (branchecodes 71 t/m 77 in de database): o.a. Spoorwegen, Taxibedrijven, Luchtvaartbedrijven, Postdiensten etc.

- Financiën (branchecodes 81 t/m 82 in de database): o.a. Algemene banken, Effectenkredietinstellingen, Pensioenfondsen etc.
- Persoonlijke diensten (branchecodes 83 en 95 t/m 97 in de database): o.a. Woningbouwverenigingen en –stichtingen, Bemiddelingsbureaus voor onroerende goederen, Jeugd- en jongerenwerk, Musea, Planten- en dierentuinen, Tennisverenigingen, Schoonheidsinstituten etc.
- Detachering- en uitzendbranche (branchecodes 84 en 87 in de database): o.a. Octrooibureaus, Binnenhuisarchitecten, Uitzendbureaus van arbeidskrachten, Bewakingsdiensten etc.
- Facilitaire diensten (branchecodes 85 en 98 in de database): o.a. Bouwmachineverhuurbedrijven, Verhuurbedrijven van laadbakken voor puin, schroot, Autowasserijen etc.
- Zakelijk beheer (branchecode 86 in de database): Holding-, trustee- of houdstermaatschappijen.
- Overheid (branchecodes 26 t/m 27 in de database): o.a. Belastingkantoren, kadasters, Ambassades, gezantschappen en consulaten, Politie, Ziekenfondsen etc.
- Maatschappelijke organisaties (branchecodes 91 en 94 in de database): o.a. Religieuze organisaties, Bejaardentehuizen, Dagverblijven voor geestelijk gehandicapten, Gezinsverzorging en gezinshulp etc.
- Onderwijs (branchecode 92 in de database): o.a. Kleuterscholen, Algemeen voortgezet onderwijs, Autorijscholen etc.
- Gezondheid en welzijn (branchecode 93 in de database): o.a. Algemene ziekenhuizen, Verloskingsklinieken, Huisartsenpraktijken, Verloskundigenpraktijken, Medische laboratoria etc.
- Onbekend (branchecode 99 in de database): onbekend of ondernemingen zonder bedrijfsactiviteit.

Bijlage 3: Overzicht CROHO

De indeling van ho opleidingen naar onderwijsgebied gebaseerd op het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO).

CROHO-waardes	Voorbeeldopleidingen
Economie	B Bedrijfskunde, M Business Administration, B Technologie Management, M Supply Chain Management, M International Business, B Vastgoed en Makelaardij.
Gedrag en maatschappij	Pedagogische wetenschappen, M Human Geography, M Urban Studies (research), M Psychology, M Development Studies, M Forensische Criminologie.
Gezondheidszorg	B Geneeskunde, M Tandheelkunde, B Gezondheidswetenschappen, M Health Education and Promotion, M Diergeneeskunde.
Landbouw en natuurlijke omgeving	Economie van landbouw en milieu, RURALE Ontwikkelingsstudies, B Agrotechnologie, B Bodem, Water, Atmosfeer, B Toegepaste Biologie.
Natuur	B Natuurwetenschappen, B Scheikunde, B Biologie, B Moleculaire Levenswetenschappen, M Environmental Sciences.
Onderwijs	M Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs in Aardrijkskunde, M Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Engelse Taal en Cultuur, M Science Education and Communication.
Recht	B European Law School, B Rechtsgeleerdheid, M International and European Law, M Recht en Bestuur, M Law and Technology.
Taal en cultuur	B Religiewetenschappen, B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, B Kunstgeschiedenis, M Language and Communication (research), M Niederlande-Deutschland-Studien.
Techniek	M Water Technology (joint degree), B Scheikundige Technologie, M Embedded Systems, M Automotive Technology, M Computer Science and Engineering, M Science and Technology of Nuclear Fusion.
Sectoroverstijgend	B Liberal Arts and Sciences, M Victimology and Criminal Justice, B Windesheim Honours College, B Technology and Liberal Arts & Sciences.